

ZARZĄDZENIE NR 143/2025
BURMISTRZA DRZEWICY

z dnia 19 listopada 2025 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica.

Na podstawie art. 5a ust. 2, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz uchwały nr XVI/132/2019 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Drzewica zarządzam, co następuje:

§ 1. 1. Ogłaszam przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Konsultacje będą przeprowadzone w dniach 19 - 26.11.2025 r.

§ 3. Konsultacje odbywać się będą w formie pisemnej przez zebranie opinii, uwag, propozycji zmian do projektu Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 4. Formularz konsultacyjny dostępny będzie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Drzewicy, Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Drzewicy.

§ 5. Formularz konsultacyjny można:

- 1) złożyć osobiście w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Drzewicy, ul. St.Staszica 22, 26-340 Drzewica;
- 2) przesłać pocztą na adres: Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy, ul. St.Staszica 22, 26-340 Drzewica;
- 3) przesłać drogą elektroniczną na adres: mgops@drzewica.pl.

§ 6. Tryb konsultacji społecznych uważa się za zachowany bez względu na liczbę biorących w nich udział.

§ 7. Protokół z wynikami konsultacji podany zostanie do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Drzewicy, nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia konsultacji.

§ 8. Zarządzenie podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Drzewicy.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU GMINY DRZEWICA

Opracowanie:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy we współpracy z Krajowym Instytutem Jakości.

Diagnozę Potrzeb i Potencjału opracowano w oparciu o materiały źródłowe pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy, Urzędu Miejskiego w Drzewicy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Drzewica. Elektroniczna wersja Planu znajduje się na stronie internetowej Gminy Drzewica oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy.

SPIS TREŚCI

1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
1.1. INFORMACJE OGÓLNE, POŁOŻENIE I TRANSPORT	9
1.2. DEMOGRAFIA	11
1.3. RYNEK PRACY	14
1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA	18
1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE	20
1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO	24
1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ	27
1.8. KULTURA I SPORT	30
2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	33
2.1. DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W DRZEWICY	33
2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	35
2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA	40
2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ	42
2.5. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	47
2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	50
2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI	52
3. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE LICZBY LUDNOŚCI	56
4. ANALIZA SWOT	58
Spis tabel	60
Spis wykresów	60

Diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Drzewica jest integralną częścią Planu Wdrażania Centrum Usług Społecznych w Drzewicy. Dokument ten określa zasoby i potrzeby Gminy oraz wyznacza obszar głównych problemów społecznych, których rozwiązanie stanie się bardziej efektywne dzięki utworzeniu Centrum Usług Społecznych w Gminie Drzewica. Dzięki rzetelnej analizie sytuacji Gminy można będzie dostosować zakres usług oferowanych przez CUS do rzeczywistych potrzeb mieszkańców Gminy. W efekcie przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Gminy Drzewica zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). W ramach diagnozy przeprowadzono również ankiety, które pozwoliły na zebranie opinii i potrzeb mieszkańców. Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się Gmina w tworzeniu międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych.

Diagnoza Potrzeb i Potencjału społeczności lokalnej Gminy Drzewica jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych stanowi:

Art. 21.1. Na podstawie wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych centrum opracowuje diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

2. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania, o którym mowa w ust. 1.

3. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności informacje dotyczące:

- 1) potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;
- 2) jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1, na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług (...)

5) Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.

Na treść Diagnozy mają wpływ również inne akty prawne, do których należą:

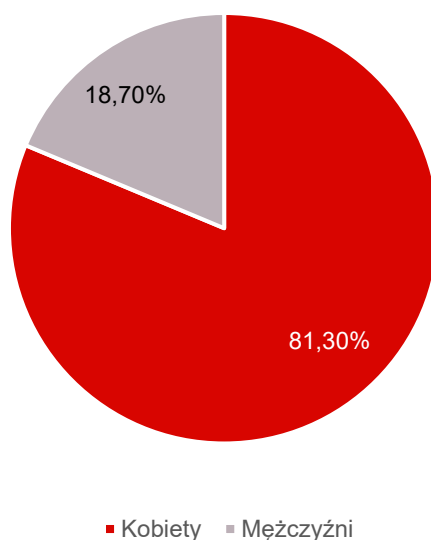
- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o systemie oświaty,
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

DESK RESEARCH. Podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Przy sporządzaniu Diagnozy Gminy wykorzystano dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują okres od 2020 do 2024 roku (chyba że zaznaczono inaczej).

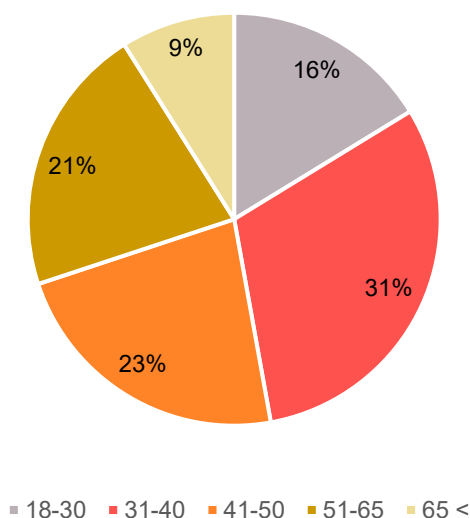
BADANIE ANKIETOWE. Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badania opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy Gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania

ankietowe były przeprowadzone od 27 października do 11 listopada 2025 roku. W tym czasie wpłynęły 123 ankiety, z czego 100 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 23 mężczyźni. Najwięcej ankiet wypełniły osoby w wieku 31-40 lat (38 osób), poniżej tej granicy było 20 respondentów, a powyżej 65 osób. Ponad 56% ankietowanych pracuje na podstawie umowy o pracę, 11,4% jest emerytem lub rencistą, a 7,3% mierzy się z problemem bezrobocia. Wśród uczestników badania dominowały osoby z wykształceniem wyższym (52,8%) oraz średnim (35,8%), co wskazuje na wysoki poziom kapitału ludzkiego wśród respondentów.

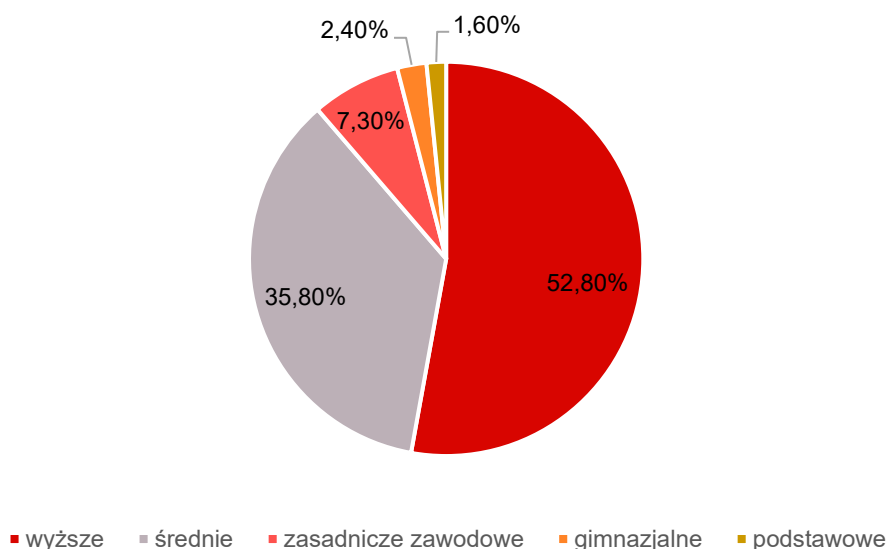
Wykres 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

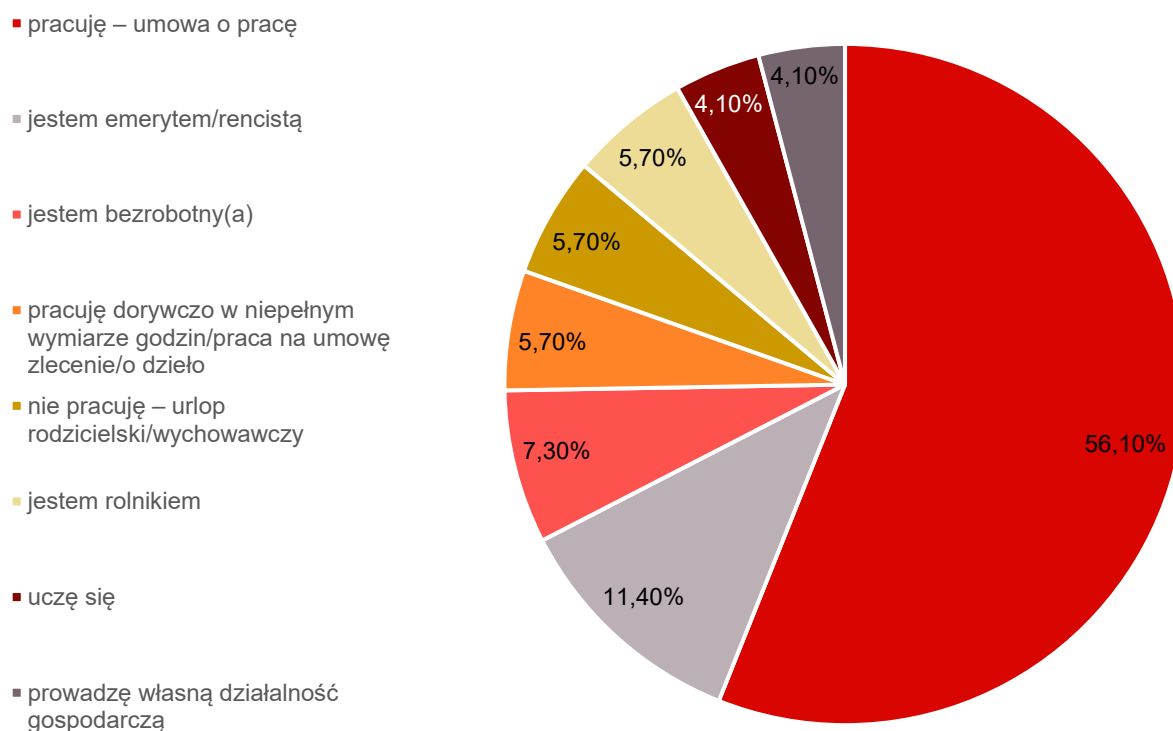
Wykres 2. Podział respondentów ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 3. Podział respondentów ze względu na wykształcenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 4. Podział respondentów ze względu na sytuację zawodową

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

SPOTKANIA ROBOCZE. Podczas pierwszego spotkania osoby reprezentujące zarówno Urząd Miejski w Drzewicy, jak i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy zapoznali się z harmonogramem prac nad Diagnozą oraz nad Planem Wdrożenia CUS. Przeprowadzony został

również wywiad pogłębiony. Podczas spotkań respondenci określili: grupy społeczne najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym, problemy społeczne które dotyczą mieszkańców Gminy oraz działania niezbędne do realizacji w ramach CUS.

KONSULTACJE SPOŁECZNE. Bardzo ważny element partycypacji społecznej, proces dialogu pomiędzy przedstawicielami władz (każdego szczebla - od lokalnych po centralne) a mieszkańcami, mający na celu zebranie głosów mieszkańców i w oparciu o nie podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w formie elektronicznej. Mieszkańcy mogli wnieść uwagi za pośrednictwem opracowanego formularza.

W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej powinny być nastawione przede wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia. Ważna jest integracja społeczna i ekonomiczna. Należy podjąć działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństw.

1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. INFORMACJE OGÓLNE, POŁOŻENIE I TRANSPORT

Drzewica jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się we wschodniej części województwa łódzkiego, w północno-wschodniej części powiatu opoczyńskiego. Położona jest przy dawnym trakcie warszawsko-krakowskim, na pograniczu Mazowsza, Ziemi Łódzkiej i Gór Świętokrzyskich. Gmina graniczy z trzema gminami powiatu przysuskiego (gmina Odrzywół, gmina Rusinów, gmina Gielniów) oraz z dwiema gminami powiatu opoczyńskiego (gmina Opoczno, gmina Poświętne).

Powierzchnia Gminy Drzewica wynosi 118,2 km². Największą część Gminy zajmują grunty rolne. Ich powierzchnia wynosi 73,54 km², tj. 62,2% powierzchni Gminy, natomiast tereny leśne zajmują 33,3% powierzchni Gminy. Gmina leży na obszarze trzech mezoregionów: Równinie Radomskiej, Garbie Gielniowskim i w niewielkim fragmencie na Wzgórzach Opoczyńskich. Wschodni fragment Gminy zajmuje obszar chronionego krajobrazu – Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki. Znajduje się tu również 5 obszarów będących użytkami ekologicznymi. Przez Drzewicę przepływa rzeka Drzewiczka będąca dopływem Pilicy. Największym jeziorem znajdującym się na terenie Gminy jest Jezioro Drzewickie.

Gmina Drzewica pod względem administracyjnym składa się z 18 sołectw: Augustów, Brzuza, Brzustowiec, Dąbrówka, Domaszno, Giełzów, Idzikowice, Jelnia, Krzczonów, Radzice Duże, Radzice Małe, Strzyżów, Świerczyna, Trzebina, Werówka, Zakościele, Żardki, Żdżary.

Centralny układ drogowy Gminy tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Łączna długość wszystkich dróg wynosi 107,9 km, tj.:

- droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z DK nr 78 w Jędrzejowie (10,2 km),
- drogi powiatowe (o łącznej długości 35,6 km na terenie Gminy),
- drogi gminne (o łącznej długości 62,4 km na terenie Gminy).

Na terenie Gminy znajdują się również linie kolejowe nr 22 i nr 25, a także stacja kolejowa, co zapewnia mieszkańcom wygodny dojazd m.in. do ośrodka wojewódzkiego – Łodzi (ok. 90 km).

Na terenie Gminy funkcjonuje podstawowa infrastruktura parkingowa i transportowa, zaspokajająca w dużym stopniu codzienne potrzeby mieszkańców. Istnieją ogólnodostępne miejsca parkingowe, w tym miejsca przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami zarówno na osiedlach mieszkaniowych, jak i w przestrzeni publicznej (m.in. przy Urzędzie Miejskim oraz na rynku). Najważniejszą planowaną inwestycją w tym zakresie jest budowa nowych miejsc parkingowych przy ul. Fabrycznej, co pozwoli na dalsze uporządkowanie ruchu i zwiększenie dostępności komunikacyjnej tej części miasta. Ciągi dróg publicznych są w większości dobrze oświetlone, a aktualnie nie wskazano pilnych potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie.

Na terenie Gminy funkcjonuje transport zbiorowy, który umożliwia mieszkańcom codzienne przemieszczanie się, jednak jego dostępność i funkcjonalność są ograniczone. Zorganizowany przewóz dotyczy przede wszystkim: uczniów szkół podstawowych, uczniów szkół ponadpodstawowych oraz w nieco mniejszym stopniu pracowników.

Należy również zauważyć, że w latach 2022-2024 odnotowano spadek udziału uczniów objętych dowozem do szkół z 41,26% do 36,28%. Zmiana ta może wynikać m.in. z faktu, że coraz mniej uczniów zamieszkuje w odległości przekraczającej ustawowe limity zobowiązujące Gminę do zapewnienia transportu.

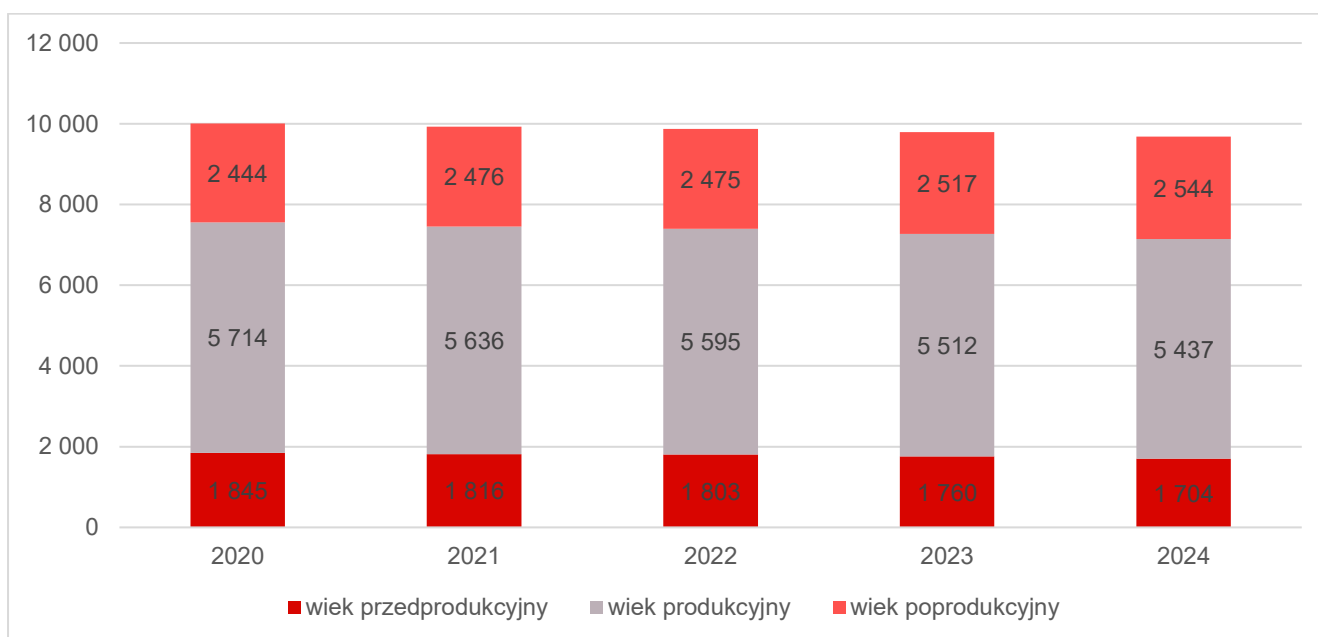
Obecnie dostępny transport zaspokaja więc jedynie podstawowe potrzeby komunikacyjne, głównie uczniów i osób dojeżdżających do pracy w większych ośrodkach. Nie zapewnia jednak wystarczającej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Brakuje rozwiązań umożliwiających im samodzielne i bezpieczne przemieszczanie się, zarówno w granicach Gminy, jak i do miejsc świadczenia usług w innych ośrodkach. W związku z tym rekomenduje się rozwój lokalnych usług transportowych o charakterze społecznym, w tym rozważenie utworzenia transportu door-to-door lub elastycznych form przewozu dla osób z niepełnosprawnościami i ograniczoną mobilnością. Tego typu rozwiązania wpisują się w działania na rzecz zwiększenia dostępności usług społecznych.

1.2. DEMOGRAFIA

Gminę Drzewica w 2024 roku zamieszkiwało 9 685 osób, w tym 4 977 kobiet oraz 4 708 mężczyzn. W porównaniu z danymi z 2020 roku, nastąpił spadek liczby mieszkańców o 318 osób, co oznacza zmniejszenie się populacji o około 3,2%. Ponadto nastąpiły zmiany w strukturze mieszkańców według grup ekonomicznych:

- zmniejszyła się liczba osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym tj. z 1 845 osób w 2020 roku do 1 704 osób w 2024 roku,
- zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 5 714 osób w 2020 roku do 5 437 osób w 2024 roku,
- wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej; w 2020 roku zanotowano 2 444 osoby natomiast w 2024 roku – 2 544 osoby.

Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

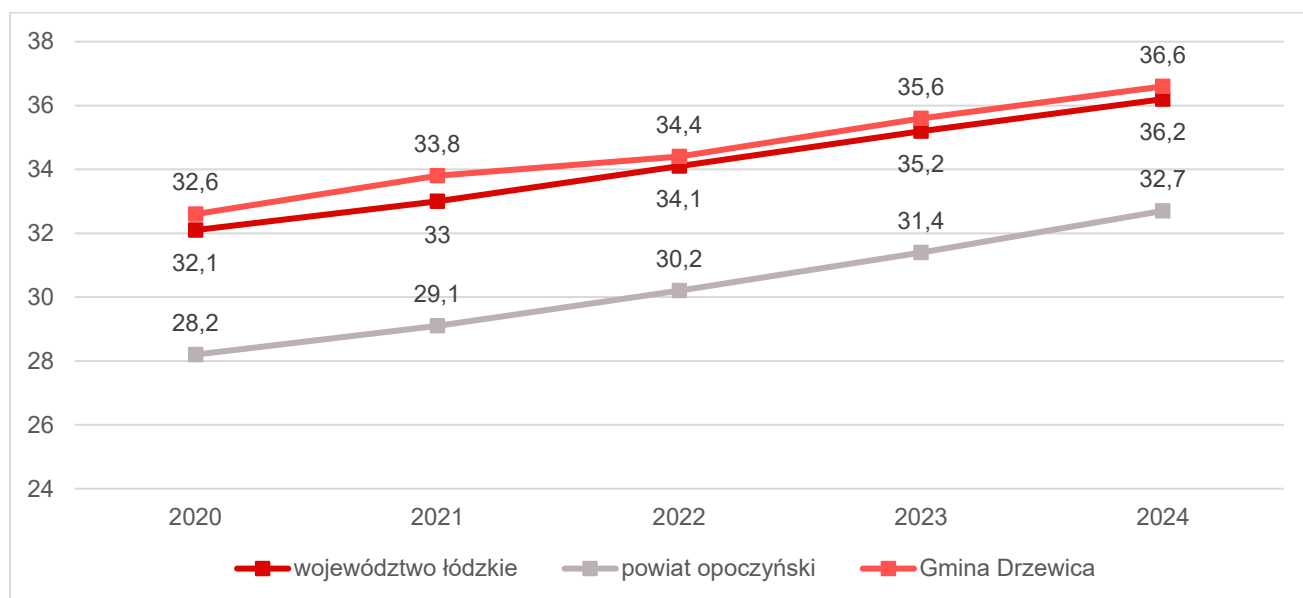
Wykres 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Drzewica w latach 2022-2024 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potwierdzeniem starzenia się społeczeństwa jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego. To stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat).

W Gminie Drzewica wartość wskaźnika jest wyższa niż w powiecie opoczyńskim, jak również województwie łódzkim (tj. 36,6% w Gminie Drzewica, w powiecie osiągnęła wartość 32,7%, a w województwie 36,2%). W analizowanym okresie w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego wskaźnik wzrósł o:

- 4 punkty procentowe w Gminie Drzewica,
- 4,5 punktu procentowego w powiecie opoczyńskim,
- 4,1 punktu procentowego w województwie łódzkim.

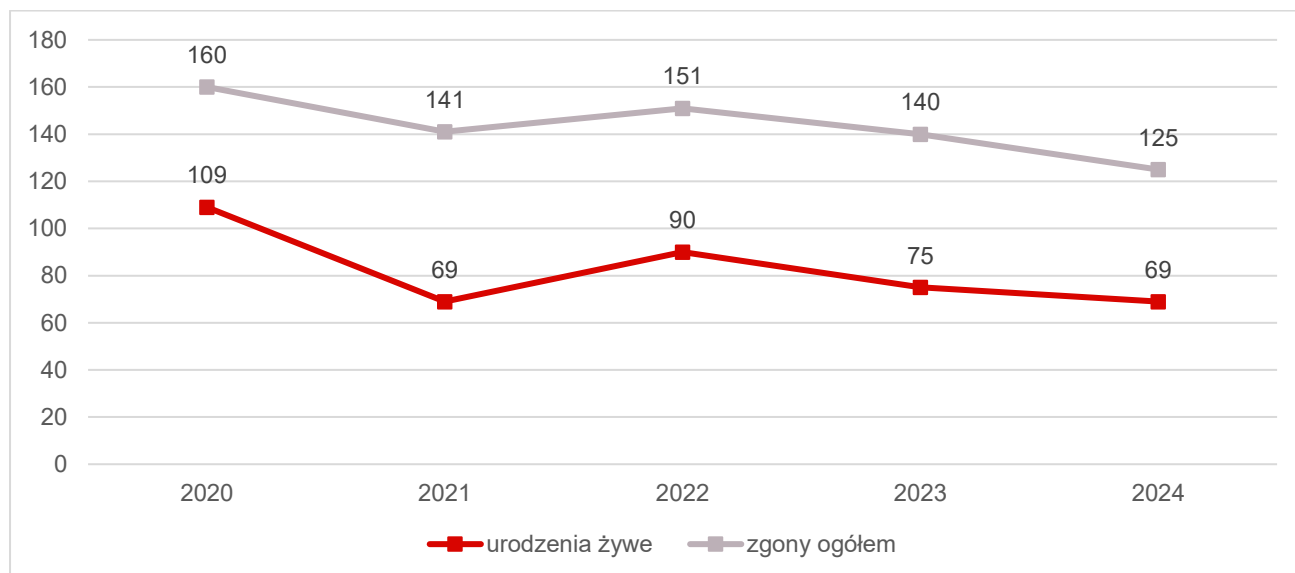

Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2020-2024 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

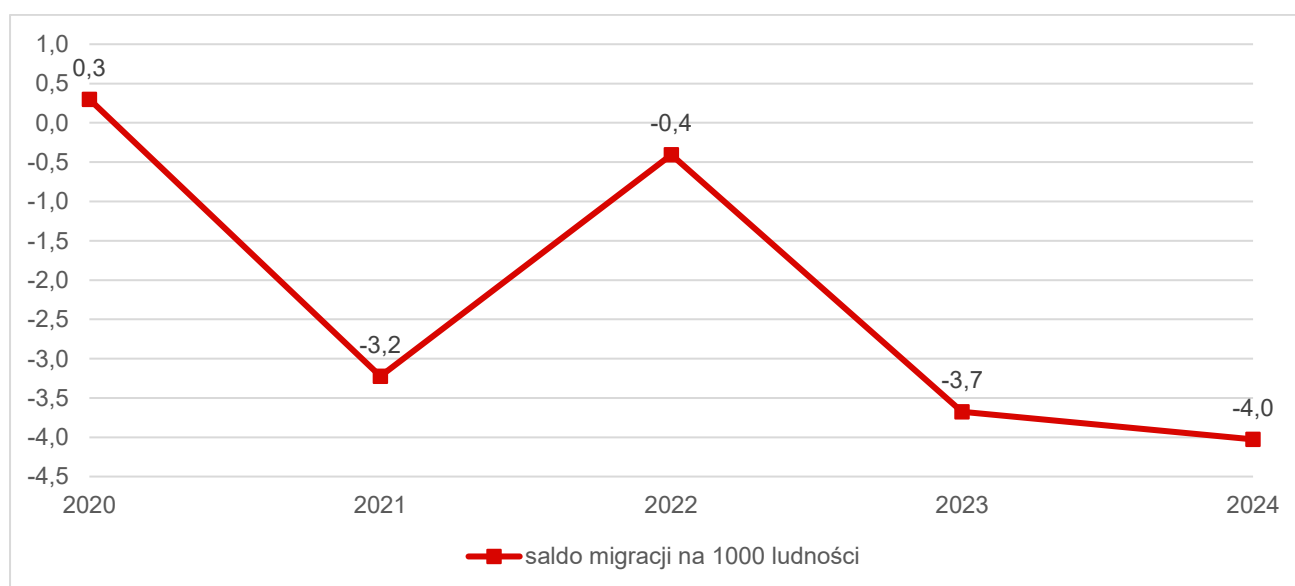
Od kilku lat w Gminie Drzewica odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, w 2021 roku na terenie Gminy współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł aż -7,3, natomiast w 2024 roku -5,8. W analizowanym okresie zmniejsza się także liczba zgonów oraz maleje liczba urodzeń. Szczegółowo obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2020-2024 w Gminie Drzewica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem Gminy Drzewica pozostaje odpływ ludności. W analizowanym okresie jedynie w 2020 roku odnotowano dodatnie saldo migracji. W kolejnych latach, od 2021 do 2024, wskaźnik ten przyjął wartości ujemne, co świadczy o utrzymującym się trendzie migracyjnym na niekorzyść Gminy. Zjawisko to wpisuje się w szerszy kontekst regionalny. Zarówno w województwie łódzkim, jak i w powiecie opoczyńskim saldo migracji pozostaje ujemne. W 2024 roku wyniosło ono odpowiednio -0,8 dla województwa oraz -3,5 dla powiatu.

Wykres 8. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024 w Gminie Drzewica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Starzenie się populacji wymaga systemowego rozwijania usług opiekuńczych, zdrowotnych oraz społecznych dla osób starszych. Gmina powinna wdrożyć rozwiązania umożliwiające pozostanie seniorów w środowisku lokalnym jak najdłużej np. poprzez rozwój teleopieki, opieki wytchnieniowej i usług sąsiedzkich.

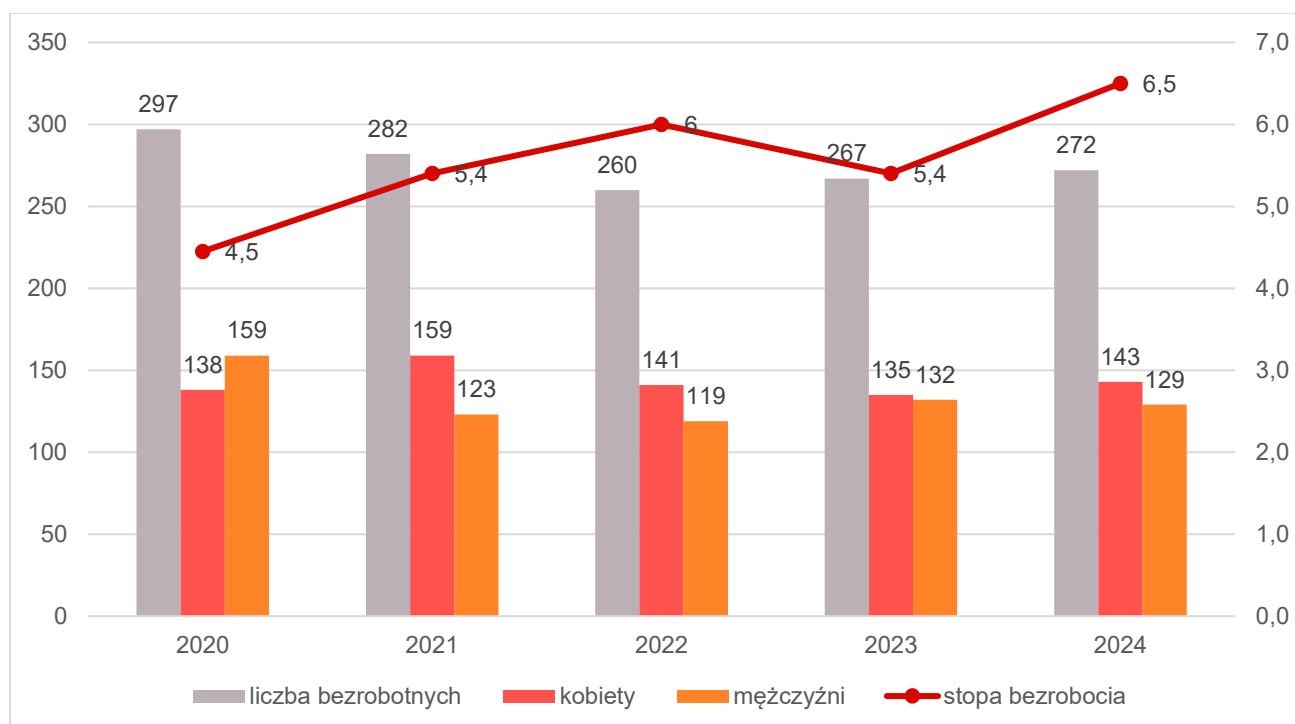
Podsumowując sytuację demograficzną w Gminie Drzewica należy stwierdzić, że obserwowane zmiany zarówno w zakresie zmniejszającej się liczby mieszkańców jak i spadku liczby urodzeń oraz starzenia się społeczeństwa odzwierciedlają ogólnopolski oraz europejski trend. Stanowi to poważny problem dla miejscowych władz, których działania powinny skoncentrować się w najbliższych latach na stworzeniu przyjaznych warunków do życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki społecznej oraz kontynuowaniu działań w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy i rozwoju kapitału ludzkiego.

1.3. RYNEK PRACY

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie można zaobserwować niewielkie wahania liczby osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na przestrzeni ostatnich 5 lat. W 2020 roku 297 osób (138 kobiet oraz 159 mężczyzn) było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. W roku 2024 liczba ta wyniosła 272 osoby (143 kobiety oraz 129 mężczyzn). Na terenie Gminy Drzewica w większości analizowanych lat liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn.

Większy odsetek kobiet wśród osób poszukujących pracy wynika m.in. z obowiązków macierzyńskich i niechęcią zatrudniania przez pracodawców kobiet wychowujących małe dzieci lub potencjalnie mogących zostać matkami w najbliższym czasie. Trudniejszy jest także powrót do aktywności zawodowej kobiet po przerwie związanej z macierzyństwem. Na przestrzeni analizowanych lat zmieniał się także odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród zarejestrowanych bezrobotnych. W 2020 roku wynosił on 6%, a w kolejnych latach wahał się od 4,24% do 9,43%. W 2024 roku udział tej grupy wśród bezrobotnych wynosił 6,27%. Dane te wskazują, że osoby z niepełnosprawnościami stanowią zauważalną część populacji osób pozostających bez pracy, co podkreśla konieczność podejmowania działań mających na celu ich aktywizację zawodową i wsparcie w integracji na rynku pracy. Warto również zauważyć, że mimo podobnej liczby bezrobotnych stopa bezrobocia znacznie wzrosła. Na początku badanego okresu wynosiła 4,5%, a w 2024 roku już 6,5%. Dane te przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Drzewica w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Mieszkańcy Gminy Drzewica, biorący udział w badaniu ankietowym, ocenili lokalny rynek pracy jako obszar wymagający zdecydowanej poprawy. Bezrobocie zostało wskazane jako najpoważniejszy problem społeczny dotyczący mieszkańców. Aż 56% ankietowanych oceniło sytuację na lokalnym rynku pracy jako złą lub bardzo złą, natomiast 32% uznało ją za przeciętną. Wyniki te jednoznacznie wskazują, że sytuacja w zakresie zatrudnienia na terenie Gminy Drzewica jest niezadowolająca. Ponadto niemal 80% respondentów uważa, że w celu ograniczenia problemów społecznych samorząd Gminy powinien w szczególności podejmować działania ukierunkowane na tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy. Warto podkreślić, że w ostatnich latach Gmina podejmowała działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym obszarze, m.in. stosując ulgi w podatkach lokalnych, uzbrajając tereny przeznaczone pod inwestycje oraz udostępniając nieruchomości przedsiębiorcom. Możliwości lokalnego samorządu w tym zakresie są jednak ograniczone, a na rozwój przedsiębiorczości wpływają również czynniki niezależne od Gminy, takie jak położenie, dostępność komunikacyjna czy zasoby naturalne.

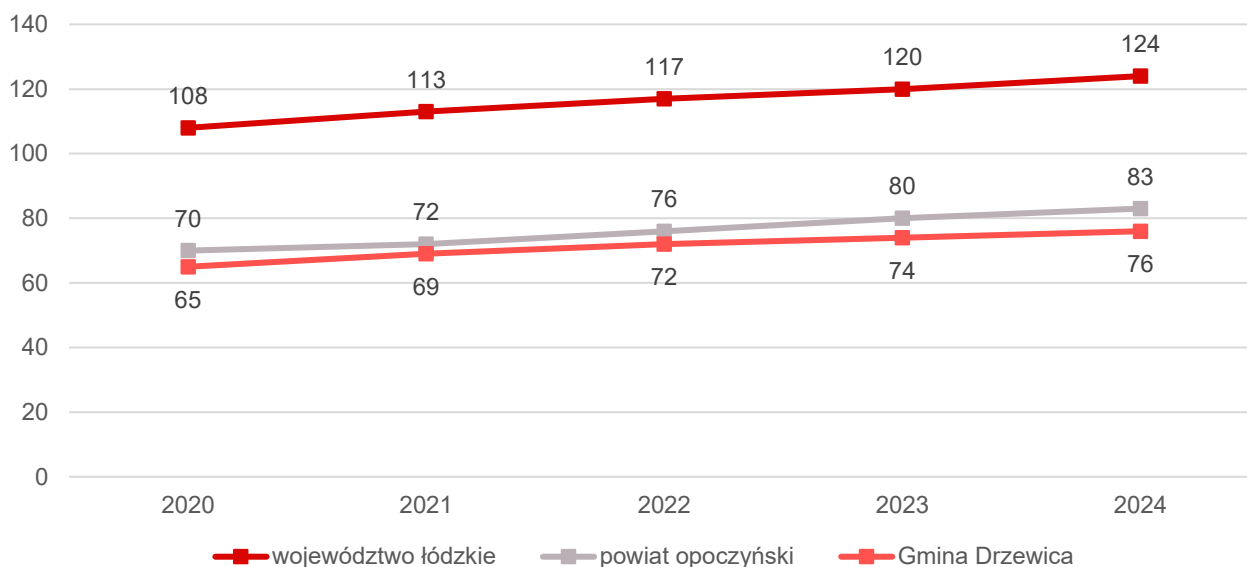
Na podstawie danych otrzymanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy zauważyć można zróżnicowaną aktywność w zakresie działań podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. W analizowanym okresie widoczny jest wzrost liczby osób korzystających ze staży organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy. W 2020 roku ze stażu skorzystała tylko jedna osoba, natomiast w 2021 roku liczba ta wzrosła do czternastu. W kolejnych latach zainteresowanie tą formą wsparcia zmniejszyło się. W 2022 roku uczestniczyło w niej dziesięć osób, w 2023 roku trzy, a w 2024 roku cztery osoby.

Staż stanowi jedną z kluczowych form aktywizacji zawodowej, pozwalając osobom bezrobotnym zdobyć doświadczenie i umiejętności praktyczne w rzeczywistym środowisku pracy, bez konieczności nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą. Uczestnik otrzymuje miesięczne stypendium w wysokości 120% zasiłku dla bezrobotnych, co stanowi dodatkową motywację do udziału w tej formie wsparcia.

Zdecydowanie mniejsze zainteresowanie odnotowano w przypadku prac społecznie użytecznych. W analizowanym okresie jedynie w 2021 roku z tej formy pomocy skorzystało pięć osób, natomiast w pozostałych latach nie była ona realizowana. Prace społecznie użyteczne są kierowane do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, które korzystają z pomocy społecznej lub uczestniczą w kontraktach socjalnych bądź programach usamodzielnienia.

W pozostałych działaniach aktywizacyjnych, takich jak szkolenia, programy interwencyjne czy inne inicjatywy wspierające powrót na rynek pracy, uczestniczyło od 22 do 34 osób rocznie, co wskazuje na umiarkowaną, lecz stosunkowo stabilną skalę wsparcia. Na uwagę zasługują także dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej, które w analizowanym okresie wykazywały tendencję wzrostową. W 2020 roku ich łączna wartość wynosiła 140 tys. zł, w 2022 roku osiągnęła najwyższy poziom ponad 320 tys. zł, a w kolejnych latach utrzymywała się na relatywnie wysokim poziomie, przekraczając 230 tys. zł rocznie. Wskazuje to na rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej jako alternatywą dla zatrudnienia etatowego.

Gmina Drzewica charakteryzuje się przeciętnym wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. W analizowanym okresie wskaźnik ten utrzymywał się na poziomie niższym niż średnia dla województwa łódzkiego, natomiast był zbliżony do wartości obserwowanych w powiecie opoczyńskim. W 2024 roku liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosła 76 w Gminie Drzewica, 83 w powiecie opoczyńskim oraz 124 w województwie łódzkim. Pomimo utrzymujących się różnic pomiędzy jednostkami administracyjnymi, warto podkreślić, że na wszystkich poziomach odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych działalności gospodarczych. Może to świadczyć o stopniowej aktywizacji gospodarczej regionu oraz o rosnącym zainteresowaniu mieszkańców podejmowaniem inicjatyw biznesowych, co znajduje odzwierciedlenie również w rosnącej liczbie dofinansowań na rozpoczęcie działalności gospodarczej w Gminie Drzewica.

Wykres 10. Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 738 podmiotów gospodarki narodowej działających na terenie Gminy Drzewica. W tym samym roku zarejestrowano 57 nowych podmiotów, natomiast 35 zostało wyrejestrowanych, co wskazuje na umiarkowaną, lecz dodatnią dynamikę zmian w lokalnym sektorze przedsiębiorstw. Strukturę działalności gospodarczej w Gminie cechuje niewielka dywersyfikacja branżowa. Największy udział mają podmioty funkcjonujące w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (200 podmiotów) oraz w sekcji F – budownictwo (165 podmiotów). Łącznie te dwie sekcje skupiają około 50% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie Drzewica, co wskazuje na koncentrację lokalnej aktywności gospodarczej w kilku głównych branżach oraz ograniczoną różnorodność struktury gospodarczej regionu.

Do najważniejszych zagrożeń dla funkcjonowania Gminy, w obszarze gospodarczym, należy zaliczyć przede wszystkim odpływ pracowników do przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie większych miast oraz konkurencję ze strony silniejszych ośrodków.

Podsumowując, kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych spowoduje uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców. Zjawisko bezrobocia ma również wymiar społeczny. Prowadzi do pogorszenia warunków życia rodzin, problemów zdrowotnych i psychicznych oraz osłabienia więzi społecznych. W tym kontekście działania CUS w zakresie integracji zawodowej i społecznej staną się kluczowym elementem przeciwdziałania marginalizacji.

1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA

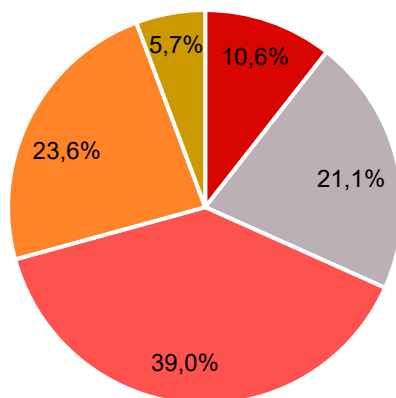
Gmina Drzewica w swoich zasobach w 2024 roku posiadała 13 lokali komunalnych (których liczba wzrosła o 1 lokal w ostatnich latach) oraz 12 lokali socjalnych. Zasady przyznawania mieszkań z zasobów mieszkaniowych zostały określone Uchwałą nr XXVIII/266/2021 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 30 września 2021 r. w sprawie ustalania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Drzewica. Należy jednak zauważyć, że Gmina Drzewica nie dysponuje obecnie mieszkaniem treningowymi ani wspomaganyymi.

Tabela 1. Liczba lokali mieszkalnych w Gminie Drzewica w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba lokali komunalnych	12	13	13	13	13
Liczba lokali socjalnych	12	12	12	12	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego 39% ankietowanych oceniło dostęp do mieszkań komunalnych oraz socjalnych jako przeciętny, 23,6% jako zły, 10,6% jako bardzo zły. Ponad 29% mieszkańców oceniło jednak zasoby mieszkaniowe jako dobre lub bardzo dobre.

■ bardzo źle ■ źle ■ przeciętnie ■ dobrze ■ bardzo dobrze

Wykres 11. Dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania w Gminie Drzewica w 2024 roku wynosiła 3 osoby. Średni czas oczekiwania na mieszkanie socjalne lub komunalne w Gminie w ostatnich latach waha się od roku do nawet dwóch lat, co wskazuje na utrzymujący się poziom zapotrzebowania na tego typu lokale. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że liczba osób oczekujących jest stosunkowo mała, co oznacza, że problem ten nie występuje w Gminie na dużą skalę.

W szerszym kontekście, zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli z 2020 roku dotyczącym działań administracji publicznej w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, w 11 kontrolowanych jednostkach samorządowych liczba gospodarstw oczekujących na mieszkanie wzrosła o 30%, a czas oczekiwania sięgał nawet 17 lat. Z badań obejmujących 622 gminy wynika, że w 73% z nich potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach nie zostały zrealizowane. Ponadto nadal około 10% Polaków zamieszkuje lokale przeludnione i w złym stanie technicznym. Według Eurostatu wskaźnik deprivacji (niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb dostosowanych do europejskich warunków życia) plasuje Polskę na piątym miejscu od końca w Europie.

Jednocześnie zauważyć można spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych przy jednoczesnym wzroście kwoty wypłaconych świadczeń. Świadczenie to przysługuje, jeśli średni miesięczny dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza: 175,00% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym, 125,00% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury od 1 marca 2025 do końca lutego 2026 wynosi 1878,91 zł brutto.

Tabela 2. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba gospodarstw domowych	27	21	24	17	17
Kwota wypłaconych świadczeń	36 077	26 737	29 160	36 645	31 240

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

W kwestii zaległości z tytułu zawartych umów najmu w 2020 roku zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie Gminy wynosiły łącznie 2 200 zł i dotyczyły sześciu mieszkań. W 2024 roku zobowiązania względem Gminy spadły do kwoty 1 900 zł i dotyczyły zadłużenia pięciu najemców.

W najbliższym czasie niezbędną stanie się konieczność znalezienia odpowiedniej bazy lokalowej w celu utworzenia mieszkania treningowego i wspomaganego jako lokalu mającego zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań w tym zakresie poprzez podjęcie współpracy z lokalnymi inwestorami, deweloperami oraz pozyskanie dofinansowania z funduszy unijnych i krajowych.

1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE

W 2024 roku Gmina Drzewica była organem prowadzącym dla 6 placówek oświatowych, wśród których znalazły się:

- Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy,
- Szkoła Podstawowa w Brzustowcu,
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Domasznie,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Radzicach Dużych,
- Szkoła Podstawowa w Idzikowicach,
- Przedszkole Samorządowe w Drzewicy.

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i przedszkola w 2024 roku na podstawie informacji przekazanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy.

Tabela 3. Organizacja szkół podstawowych w 2024 roku

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba oddziałów przedszkolnych	Liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych
Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy	364	17	21	2	27
Szkoła Podstawowa w Brzustowcu	74	8	9	2	29

Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Domasznie	61	8	7	2	20
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Radzicach Dużych	115	8	14	2	41
Szkoła Podstawowa w Idzikowicach	42	7	6	2	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Na terenie Gminy Drzewica funkcjonuje pięć szkół podstawowych: w Drzewicy, Brzustowcu, Domasznie, Radzicach Dużych oraz Idzikowicach. Największą placówką jest Szkoła Podstawowa w Drzewicy, do której w 2024 roku uczęszczało 364 uczniów w 17 oddziałach, przy średniej liczbie 21 uczniów w oddziale. W pozostałych szkołach liczba uczniów była znacznie mniejsza – w Brzustowcu uczyło się 74 uczniów (8 oddziałów), w Domasznie 61 uczniów (8 oddziałów), w Radzicach Dużych 115 uczniów (8 oddziałów), a w Idzikowicach 42 uczniów (7 oddziałów). Dane te wskazują na duże zróżnicowanie wielkości szkół oraz ich potencjału dydaktycznego, co może przekładać się na konieczność dostosowywania organizacji pracy do lokalnych potrzeb edukacyjnych.

Tabela 4. Infrastruktura i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Drzewica w 2024 roku

Nazwa szkoły	Pracownie przedmiotowe	Salę sportowe, boiska	Plac zabaw	Pozostała infrastruktura	Rodzaje zajęć pozalekcyjnych
Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy	informatyczna, multimedialna, ekopracownia, chemiczna, techniczna	hale sportowe, sale sportowe	brak	brak	koła przedmiotowe, koło teatralne, koło filmowe, koło przyrodnicze, koło turystyczno-krajoznawcze, SKS, chór
Szkoła Podstawowa w Brzustowcu	ekopracownia, informatyczna	hala sportowa, boisko trawiaste, boisko betonowe	tak	siłownia zewnętrzne	koło przyrodnicze, koło polonistyczne, zajęcia rozwijające kreatywność, gry i zabawy ogólnorozwojowe
Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Domasznie	informatyczna, przyrodnicza, języka polskiego, fizyczno-geograficzna	zastępcza sala gimnastyczna, boisko do koszykówki, boisko do piłki ręcznej	tak	siłownia zewnętrzna	koło wokalne, gry i zabawy ogólnorozwojowe, koło języka angielskiego, koło czytelnicze

Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Radzicach Dużych	informatyczna, ekopracownia, matematyczna, polonistyczna, historyczna-artystyczna, językowa	hala sportowa, boisko betonowe, boisko poliuretanowe	tak	brak	kaligrafia, koło matematyczne, koło biochemiczne, koło rozwijające umiejętności językowe, gry i zabawy ogólnorozwojowe
Szkoła Podstawowa w Idzikowicach	informatyczna, edukacji wczesnoszkolnej, ekologiczna, polonistyczna, wychowania przedszkolnego	boisko wielofunkcyjne	tak	brak	brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Szkoły podstawowe na terenie Gminy Drzewica dysponują zróżnicowaną, dobrze rozwiniętą infrastrukturą dydaktyczną i sportową. W większości placówek funkcjonują nowoczesne pracownie, w tym informatyczne, ekopracownie, multimedialne oraz przedmiotowe, np. chemiczne, przyrodnicze czy językowe. Uczniowie mają dostęp do hal i sal sportowych, boisk poliuretanowych, betonowych i trawiastych, a w kilku szkołach również do siłowni zewnętrznych i placów zabaw.

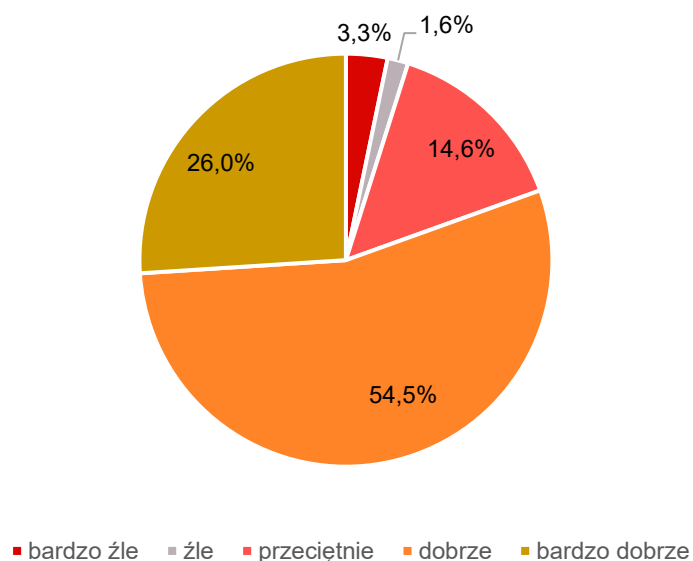
Oferta zajęć pozalekcyjnych obejmuje zarówno aktywności edukacyjne (koła przedmiotowe, językowe, matematyczne czy przyrodnicze), jak i artystyczne – m.in. chóry, koła teatralne czy filmowe oraz sportowe, w tym zajęcia SKS i gry ogólnorozwojowe. Najszerszą ofertę edukacyjno-rekreacyjną posiada Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy, pełniąca rolę wiodącego ośrodka edukacyjnego w Gminie.

W każdej z wymienionych szkół funkcjonują również oddziały przedszkolne, które łącznie obejmują około 166 dzieci. Największą liczbę wychowanków w oddziałach przedszkolnych odnotowano w Szkole Podstawowej w Idzikowicach (49 dzieci) oraz w Szkole Podstawowej w Radzicach Dużych (41 dzieci). Pozostałe placówki prowadzą mniejsze oddziały, liczące od 20 do 29 dzieci.

Oprócz oddziałów przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych, na terenie Gminy funkcjonuje również Przedszkole Publiczne w Drzewicy, obejmujące 7 oddziałów, do których w 2024 roku uczęszczało 126 dzieci. W zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi funkcjonuje Żłobek „Wesołe Smyki”, prowadzony przez Fundację Edukacji Przedszkolnej w partnerstwie z Gminą Drzewica. Placówka dysponuje 2 oddziałami, zapewniając opiekę dla 29 dzieci do 3 roku życia, jednak w 2024 roku na przyjęcie oczekiwało kolejne 22 dzieci. Dane te potwierdzają konieczność dalszego rozwoju oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi, w tym kontynuowania współpracy z organizacjami trzeciego sektora w celu zwiększenia dostępności miejsc w żłobkach i przedszkolach.

Respondenci w większości oceniają ofertę edukacyjną szkół podstawowych Gminy Drzewica jako dobrą – uważa tak 54,5% ankietowanych. Około 26% oceniło ten obszar jako działający bardzo

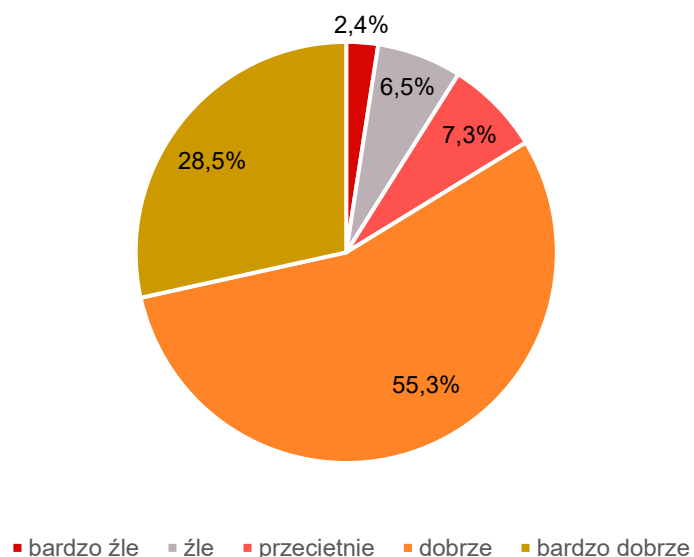
dobrze. Jedynie 4,9% osób wypełniających ankiety uznało, iż szkolnictwo na poziomie podstawowym jest złe lub bardzo złe.

Wykres 12. Szkolnictwo podstawowe na terenie według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ankietowani mieszkańcy w 55,3% oceniają jakość edukacji przedszkolnej jako dobrą, a 28,5% jako bardzo dobrą. Ponad 7% respondentów uznało ofertę przedszkoli jako przeciętną, a 8,9% jako złą lub bardzo złą.

Wykres 13. Edukacja przedszkolna na terenie Gminy Drzewica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wskazane jest kontynuowanie współpracy z organizacjami trzeciego sektora w zakresie rozwoju niepublicznych placówek edukacyjnych, w tym przedszkoli i żłobków. Przykładem skutecznego partnerstwa jest Żłobek „Wesołe Smyki” prowadzony przez Fundację Edukacji Przedszkolnej

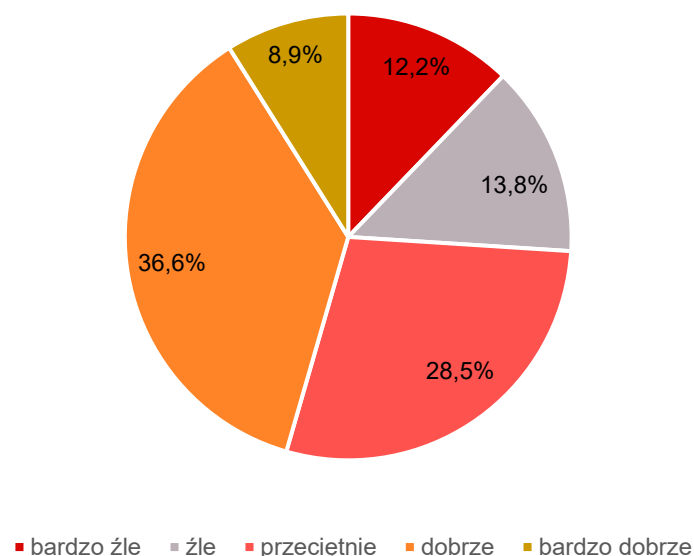
w partnerstwie z Gminą Drzewica, który stanowi dobrą praktykę w zakresie wspierania rodzin i aktywizacji zawodowej mieszkańców. Dalsze wzmocnienie tego typu inicjatyw przyczyni się do zwiększenia dostępności opieki nad dziećmi do 3 roku życia oraz poprawy dostępu do edukacji przedszkolnej. Biorąc jednak pod uwagę spadającą liczbę uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę należy również uwzględnić możliwe konsekwencje tego zjawiska dla organizacji sieci placówek oświatowych oraz finansowania oświaty. Mniejsza liczba uczniów może skutkować ograniczeniem liczby oddziałów, a w dalszej perspektywie koniecznością reorganizacji szkół. Zjawisko to odzwierciedla także niekorzystne tendencje demograficzne i migracyjne w Gminie.

1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO

Usługi w zakresie opieki zdrowotnej w Gminie Drzewica świadczy Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej Nowe Miasto nad Pilicą zlokalizowany przy ul. Stawowej 27 w Drzewicy. Placówka ta zapewnia mieszkańcom podstawową opiekę medyczną oraz usługi stomatologiczne i stanowi główny ośrodek publicznej służby zdrowia w Gminie. Oprócz niej na terenie Gminy funkcjonują również Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzinna DOM-MED”: główna siedziba w Jelni (Jelnia 1) oraz filia w Radzicach Dużych (Radzice Duże 124), które świadczą podstawową opiekę zdrowotną w ramach praktyk lekarzy rodzinnych.

Wśród ankietowanych 36,6% oceniło dostęp do podstawowej opieki medycznej jako dobry, a 28,5% jako przeciętny. Prawie 14% mieszkańców uważa, że dostęp do podstawowej opieki medycznej jest zły, a około 12%, iż jest bardzo zły. Około 48% badanych wskazało również, że zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych powinno być priorytetem władz samorządowych.

Wykres 14. Dostęp do podstawowej opieki medycznej według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Na terenie Gminy działają również dwie niepubliczne placówki zdrowotne, które w analizowanym okresie utrzymywały niezmienny zakres działalności, obejmujący opiekę medyczną, stomatologiczną oraz rehabilitację. Zapewniają one uzupełnienie oferty publicznego systemu opieki zdrowotnej, zwiększając dostępność usług dla mieszkańców.

Stały poziom obsługi zdrowotnej wspierają również trzy apteki oraz jeden punkt apteczny. Zapewniają one mieszkańcom bieżący dostęp do leków, środków medycznych i produktów profilaktycznych.

Na terenie Gminy realizowane są również programy profilaktyczne i akcje, ukierunkowane na ochronę zdrowia dzieci i osób dorosłych. Wśród nich znajdują się:

- program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku dla uczniów klas I szkół podstawowych,
- program profilaktyki wad postawy dla uczniów klas IV szkół podstawowych,
- rollery dla dzieci,
- akcja profilaktyki nowotworów gruczołu krokowego skierowana do mężczyzn z terenu Gminy Drzewica.

Działania te wpisują się w lokalną politykę zdrowotną, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, wczesne wykrywanie chorób oraz promowanie zachowań prozdrowotnych.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje Ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy

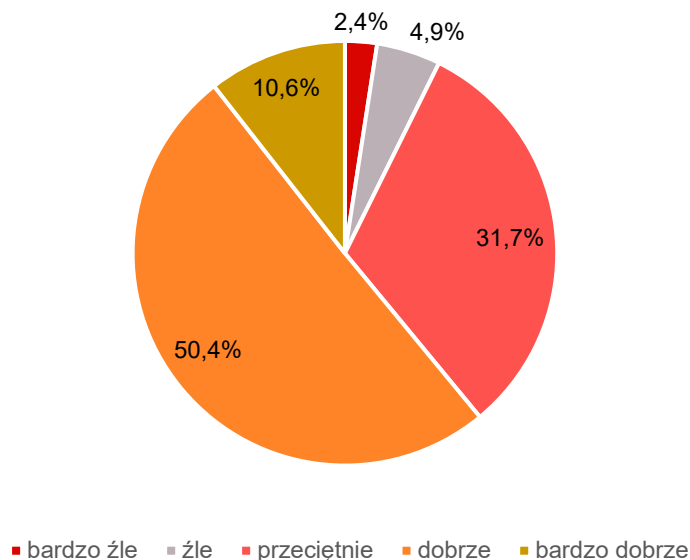
władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Drzewica zajmuje się Posterunek Policji w Drzewicy zlokalizowany przy ul. Władysława Sikorskiego 1 w Drzewicy. Służbę w nim pełni czterech funkcjonariuszy.

Istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego pełnią ochotnicze straże pożarne włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, których wyszkolenie i wyposażenie umożliwiają podjęcie działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa powodziowego i nawodnego, ratownictwa chemicznego i ekologicznego, ratownictwa medycznego. Na terenie Gminy Drzewica działa jedenaście jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Wśród nich 3 jednostki należą do KSRG i są to: OSP Drzewica, OSP Krzczonów oraz OSP Radzice. Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych działające na terenie Gminy Drzewica w 2024 roku odnotowały łącznie 191 interwencji, z czego 126 dotyczyło działań gaśniczych.

Na terenie Gminy Drzewica funkcjonuje system monitoringu wizyjnego, obejmujący kluczowe lokalizacje o dużym natężeniu ruchu i znaczeniu publicznym. Kamery zainstalowane są m.in. przy Urzędzie Miejskim w Drzewicy (ul. Staszica 22), na dworcu autobusowym przy ul. Sikorskiego oraz na Stadionie Miejskim MGKS Drzewica przy ul. Kolejowej. System monitoringu pełni istotną rolę w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, umożliwiając szybsze reagowanie służb porządkowych na sytuacje zagrożenia, a także skuteczniejsze zapobieganie aktom wandalizmu i przestępczości na terenie Gminy.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy Drzewica mogli wyrazić swoją opinię na temat poczucia bezpieczeństwa. Około 61% ocenia ten aspekt jako dobry lub bardzo dobry, a 31,7% badanych uznało, że poziom bezpieczeństwa w Gminie Drzewica jest przeciętny. Natomiast około 7% ankietowanych nie czuje się bezpiecznie na terenie Gminy.

Wykres 15. Poziom poczucia bezpieczeństwa w Gminie Drzewica według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rekomenduje się podjęcie działań w kierunku wzmacniania systemu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego w Gminie Drzewica. W obszarze zdrowia wskazane jest rozwinięcie programów profilaktycznych oraz zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych i specjalistycznych. W zakresie bezpieczeństwa zaleca się dalsze doposażenie jednostek OSP, rozszerzenie systemu monitoringu wizyjnego oraz kontynuację współpracy z Policją i służbami ratowniczymi w celu skuteczniejszej ochrony mieszkańców.

1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Do najważniejszych organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Drzewica i aktywnie z nią współpracujących zaliczyć można m.in.:

- Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Drzewicy,
- Stowarzyszenie Działające na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Budzimy Nadzieję",
- Drzewickie Centrum Wolontariatu "Ofiarna Dłoń",
- Lokalna Grupa Działania "Nad Drzewiczką",
- Centrum Aktywności Lokalnej w Drzewicy,

- Stowarzyszenie "Uniwersytet Trzeciego Wieku".

Zakres działalności organizacji pozarządowych na terenie Gminy obejmuje realizację zadań publicznych we współpracy z samorządem, prowadzoną w oparciu o zasady partnerstwa i przejrzystości. Współpraca ta odbywa się przede wszystkim poprzez otwarte konkursy ofert oraz powierzanie organizacjom realizacji określonych zadań publicznych. Taka forma współdziałania pozwala na efektywne wykorzystanie potencjału organizacji społecznych w realizacji celów istotnych dla lokalnej wspólnoty, m.in. w obszarach kultury, sportu, edukacji, pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

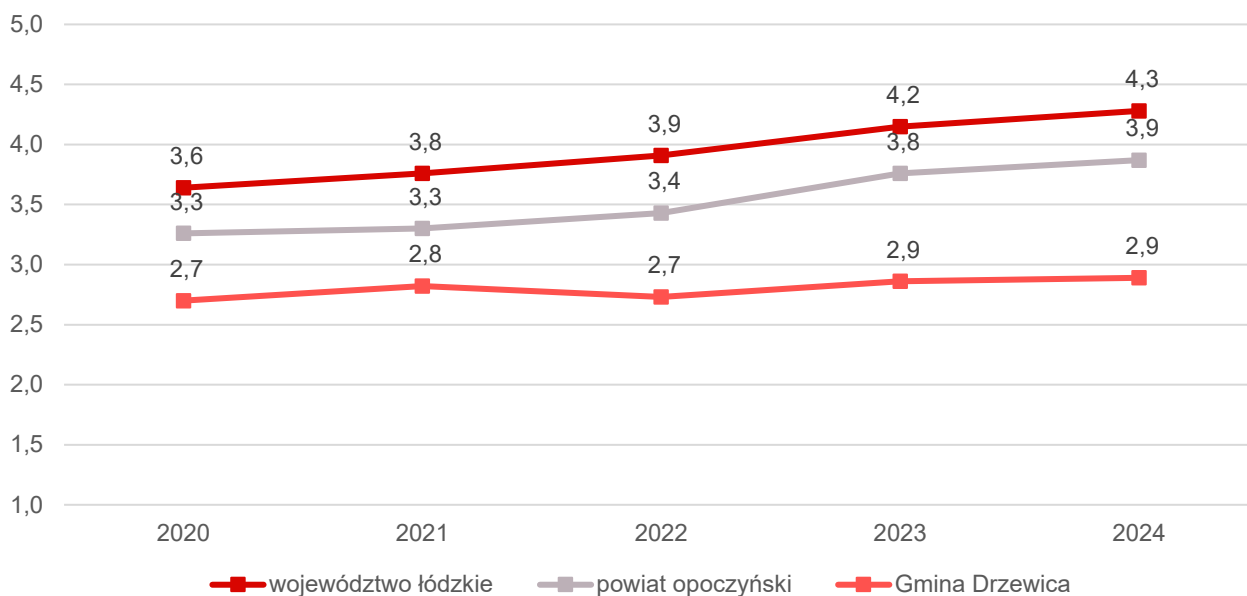
Gmina Drzewica jest członkiem następujących Stowarzyszeń oraz struktur współpracy samorządów:

- Lokalna Grupa Działania, Stowarzyszenie "Dolina Pilicy",
- Łódzkie Stowarzyszenie Samorządowe "PomagaMY",
- Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi,
- Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki-Opoczno.

Członkostwo w tych organizacjach umożliwia Gminie Drzewica pozyskiwanie partnerów, wymianę doświadczeń oraz udział w projektach o znaczeniu ponadlokalnym, sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi Gminy.

W Gminie Drzewica działają dwa organy doradcze i konsultacyjne: Miejska Rada Seniorów oraz Młodzieżowa Rada Miejska. Ich celem jest reprezentowanie interesów odpowiednio osób starszych i młodzieży wobec władz samorządowych oraz wspieranie dialogu międzypokoleniowego i aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Miejska Rada Seniorów angażuje osoby starsze w życie publiczne, umożliwia im zgłaszanie inicjatyw, opiniowanie działań samorządu i podejmowanie stanowisk w sprawach dotyczących seniorów. Działa na rzecz poprawy jakości życia tej grupy i integracji społecznej. Młodzieżowa Rada Miejska skupia młodych mieszkańców Gminy, którzy chcą aktywnie uczestniczyć w życiu lokalnym, rozwijać postawy obywatelskie i inicjować działania na rzecz społeczności. Rada stanowi forum dialogu młodzieży z władzami samorządowymi i daje możliwość realnego wpływu na decyzje dotyczące młodych ludzi. Działalność obu Rad wspiera budowanie społeczeństwa obywatelskiego w Gminie Drzewica oraz wzmacnia współpracę międzypokoleniową.

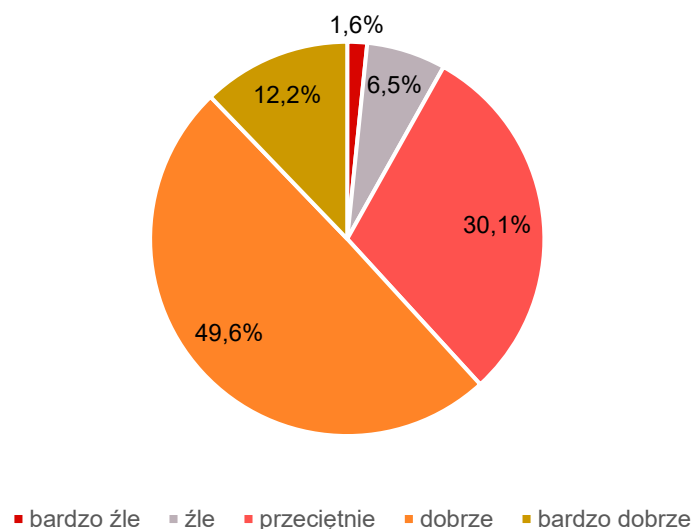
Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Drzewica na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższy wykres przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w latach 2020-2024. W Gminie Drzewica wskaźnik ten utrzymywał się na stosunkowo stałym poziomie (od 2,7 do 2,9), co oznacza niewielki wzrost w porównaniu z wyraźniejszą dynamiką obserwowaną w powiecie opoczyńskim (wzrost z 3,3 do 3,9) i województwie łódzkim (wzrost z 3,6 do 4,3). Na tle regionu rozwój sektora organizacji pozarządowych w Gminie Drzewica przebiega więc wolniej, co może wskazywać na ograniczoną aktywność społeczną mieszkańców lub mniejsze możliwości organizacyjne w zakresie tworzenia i utrzymywania lokalnych inicjatyw obywatelskich.

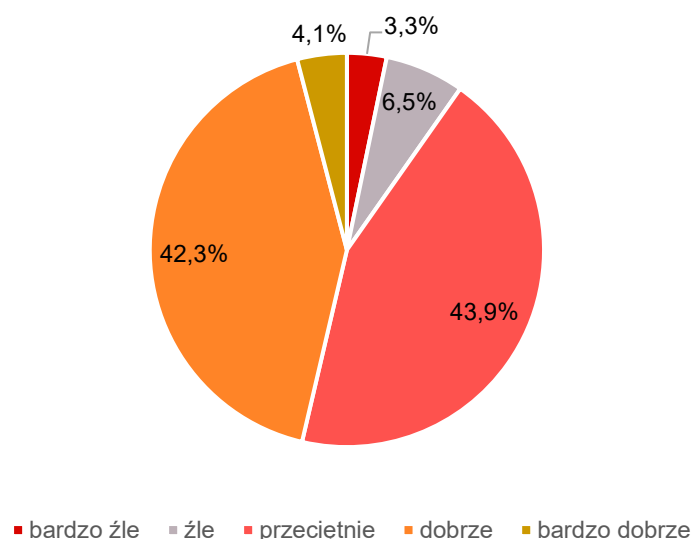
Pomimo utrzymującej się na stałym poziomie liczby organizacji pozarządowych w latach 2022-2024, Gmina Drzewica aktywnie rozwija współpracę z trzecim sektorem. Świadczy o tym systematyczny wzrost środków przeznaczanych w budżecie Gminy na realizację programu współpracy z NGO z 128,7 tys. zł w 2022 roku do 413,5 tys. zł w 2024 roku. Równocześnie zwiększyła się liczba ogłaszanych konkursów (z 5 do 9) oraz podpisywanych umów (z 7 do 13), co potwierdza rosnące zaangażowanie samorządu w wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych i wzmacnianie partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz mieszkańców.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 49,6% uczestników określiło współpracę Gminy z organizacjami pozarządowymi jako dobrą, 30,1% respondentów jako dostateczną, a 12,2% jako bardzo dobrą. Z kolei aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców w prawie 44% określone zostało jako przeciętne, a w 42,3% jako dobre.

Wykres 17. Współpraca Gminy Drzewica z organizacjami pozarządowymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 18. Aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

1.8. KULTURA I SPORT

Działalność kulturalna na terenie Gminy skupia się przede wszystkim w dwóch publicznych instytucjach samorządowych: Regionalnym Centrum Kultury w Drzewicy i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Drzewicy.

Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy prowadzi szeroką działalność artystyczną i edukacyjną, organizując zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Przy ośrodku działają m.in. Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Zespół Pieśni i Tańca „Drzewiczanie”,

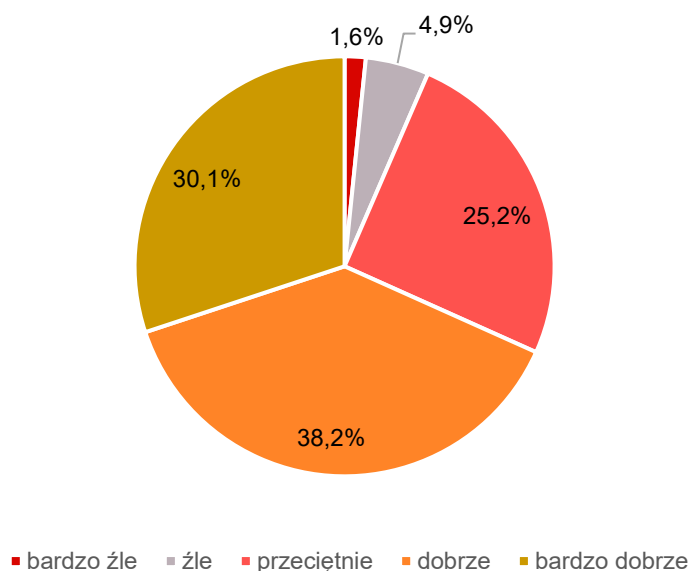
Zespół Folklorystyczny „Mali Drzewiczanie”, Zespół wokalny „Mulieres” oraz liczne grupy taneczne i teatralne. Ośrodek oferuje także kursy tańca, zajęcia plastyczne i warsztaty artystyczne, a swoją działalnością podtrzymuje i promuje tradycje regionu opoczyńskiego.

Miejska Biblioteka Publiczna w Drzewicy, działająca od 1948 roku, mieści się w budynku RCK. Oferuje bogaty księgozbiór, kawiarenkę internetową i punkt informacji turystycznej. Prowadzi działania promujące czytelnictwo, takie jak lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, konkursy, projekcje filmowe, warsztaty oraz akcję Noc Bibliotek. Działają tu również Biblioteczny Klub Malucha „Ekslibrik” i Dyskusyjny Klub Książki.

Poza stałą ofertą zajęć i warsztatów, na terenie Gminy Drzewica odbywają się najważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne, które integrują lokalną społeczność i promują twórczość artystyczną. Należą do nich m.in. Dni Drzewicy, Dożynki Gminne, Sobórki, Rewia Sztuki Ludowej, „Podkasana Muza” – przegląd twórczości artystycznej osób z niepełnosprawnościami, Przegląd Twórczości Patriotycznej „Świadek Dziejów” oraz Przegląd Twórczości Szkolnej.

Potencjał do organizacji lokalnych inicjatyw kulturalnych wzmacnia sieć świetlic wiejskich, które mogłyby stanowić ważne centra aktywności społecznej w poszczególnych sołectwach. Obecnie jednak nie są one wykorzystywane do prowadzenia regularnych zajęć kulturalnych.

Według mieszkańców biorących udział w ankiecie, dostępność do kultury i rozrywki w Gminie jest na zadowalającym poziomie. Około 68% oceniło ją jako dobrą lub bardzo dobrą, natomiast 25% uznało ją za przeciętną. Zaledwie 6,5% osób oceniło dostępność jako złą lub bardzo złą.

Wykres 19. Dostępność do kultury i rozrywki dla wszystkich grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Na terenie Gminy Drzewica działa kilka ośrodków sportowych i klubów, które umożliwiają mieszkańcom rozwijanie zainteresowań sportowych oraz aktywne spędzanie czasu wolnego. Jednym

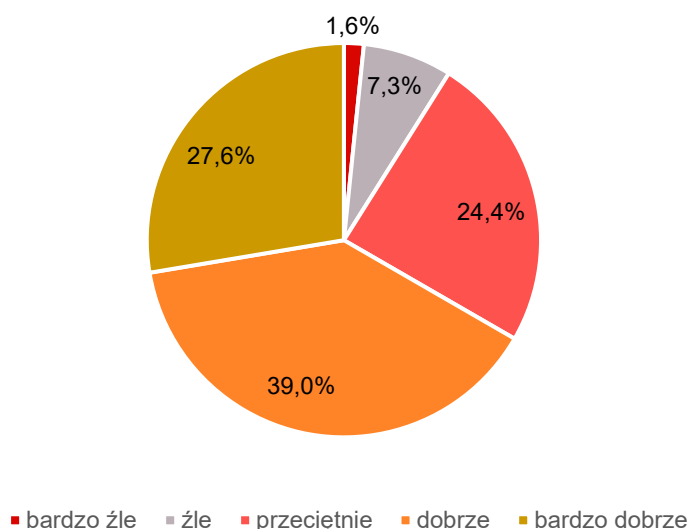
z głównych obiektów jest Rekreacyjno-Sportowy Kompleks Boisk „Orlik” w Drzewicy, gdzie odbywają się zajęcia z zakresu piłki nożnej, siatkówki, koszykówki oraz speed-balla.

W Gminie funkcjonują także lokalne kluby sportowe: Miejsko-Gminny Klub Sportowy Drzewica oraz Ludowy Klub Sportowy Radzice, które prowadzą działalność w zakresie piłki nożnej, a także Ludowy Klub Kajakowy Drzewica, specjalizujący się w kajakarstwie górskim.

W planach znajduje się realizacja inwestycji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, obejmująca m.in. budowę świetlic wiejskich w Świerczynie i Idzikowicach, które mają pełnić funkcję lokalnych centrów aktywności społecznej i rekreacyjnej.

Według mieszkańców biorących udział w ankiecie, dostępność do sportu i rekreacji w Gminie jest na zadowalającym poziomie. Około 39,0% ankietowanych oceniło sytuację na rynku pracy jako dobrą, 27,6% jako bardzo dobrą, 24,4% jako przeciętną, 7,3% jako złą, a 1,6% jako bardzo złą.

Mieszkańcy biorący udział w ankiecie uznali, że dostępność do sportu i rekreacji w Gminie kształtuje się na zadowalającym poziomie. Najwięcej respondentów oceniło ją dobrze – 39%, a 27,6% bardzo dobrze. Prawie co czwarty ankietowany uznał ją za przeciętną, natomiast prawie 9% oceniło ją jako złą lub bardzo złą.

Wykres 20. Dostępność do sportu i rekreacji dla wszystkich grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Opierając się na analizie potrzeb mieszkańców oraz wytycznych zawartych w dokumentach strategicznych, zaleca się rozwijanie działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w Gminie Drzewica poprzez uruchomienie zajęć w świetlicach wiejskich oraz realizację planowanych inwestycji w Świerczynie i Idzikowicach. Wskazane jest także kontynuowanie wsparcia dla instytucji kultury i klubów sportowych, aby utrzymać i rozwijać ofertę sprzyjającą integracji oraz aktywności mieszkańców.

2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

2.1. DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W DRZEWICY

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy jest jednostką organizacyjną Gminy Drzewica. Ośrodek Pomocy Społecznej to instytucja odgrywająca zasadniczą rolę w zabezpieczaniu potrzeb mieszkańców. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. M-GOPS realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom

przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych.

Do podstawowych zadań M-GOPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto M-GOPS wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, zapewnia pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów oraz podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i z niepełnosprawnościami.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy realizuje następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Drzewica.

W latach 2020-2024 w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Drzewicy utrzymywała się stabilna liczba etatów, z niewielkimi zmianami w poszczególnych latach. W 2020 roku zatrudnienie wynosiło 14,5 etatu, w 2022 roku wzrosło do 17,5 etatu, a w 2023 roku osiągnęło najwyższy poziom 18,5 etatu. W 2024 roku liczba etatów ponownie wyniosła 17,5. Kierownikiem jednostki niezmiennie pozostawała jedna osoba, a stanowisko zastępcy kierownika nie funkcjonowało. Liczba etatów pracowników socjalnych wahała się od 4 do 5, natomiast etat asystenta rodziny pozostawał na stałym poziomie. Pozostali pracownicy, obsługujący zadania administracyjne, finansowe i organizacyjne,

stanowili największą część zatrudnienia, co odzwierciedla rosnący zakres realizowanych zadań Ośrodka.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej OPS ma obowiązek zatrudnić pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek spełnia więc wymogi ustawowe w zakresie zatrudniania pracowników socjalnych.

Pracownicy M-GOPS systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w licznych szkoleniach i kursach specjalistycznych. Tematyka obejmuje zarówno zagadnienia z zakresu prawa i organizacji pomocy społecznej, jak i praktyczne aspekty pracy socjalnej, bezpieczeństwa oraz zarządzania jednostką. W ostatnich latach odbyło się wiele szkoleń, między innymi z zakresu nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, bezpieczeństwa pracownika socjalnego oraz tworzenia indywidualnych planów usług społecznych.

Wśród tematów pojawiały się także zagadnienia dotyczące świadczeń opiekuńczych, rozliczania dotacji, ustawy o pomocy społecznej, pracy asystenta rodziny, kontroli zarządczej, ewidencji księgowej, ochrony danych osobowych czy przeciwdziałania przemocy domowej. Dzięki regularnemu uczestnictwu w szkoleniach pracownicy stale poszerzają swoje kompetencje, co przekłada się na wyższą jakość świadczonych usług oraz skuteczniejsze wsparcie mieszkańców Gminy Drzewica.

Tabela 5. Liczba osób zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Drzewicy w latach 2020-2024

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób ogółem	15	18	18	19	18
Liczba etatów	14,5	17,5	17,5	18,5	17,5
Kierownicy	1	1	1	1	1
Z-ca kierownika	0	0	0	0	0
Pracownicy socjalni ogółem	5	5	5	5	4
Asystenci rodziny	1	1	1	1	1
Pozostali pracownicy	8	11	11	12	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS

Wyniki badań ankietowych wskazują, że ponad 90% respondentów korzystających z usług Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy nie miało trudności podczas załatwiania spraw i jest zadowolonych ze sposobu ich realizacji. Poziom satysfakcji z pracy Ośrodka oceniono bardzo wysoko – 50% badanych uznało jego działalność za bardzo dobrą, a 37,5% za dobrą. Jedynie około 3% ankietowanych zadeklarowało brak zadowolenia z funkcjonowania MGOPS, co potwierdza pozytywny odbiór jego pracy wśród mieszkańców.

2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

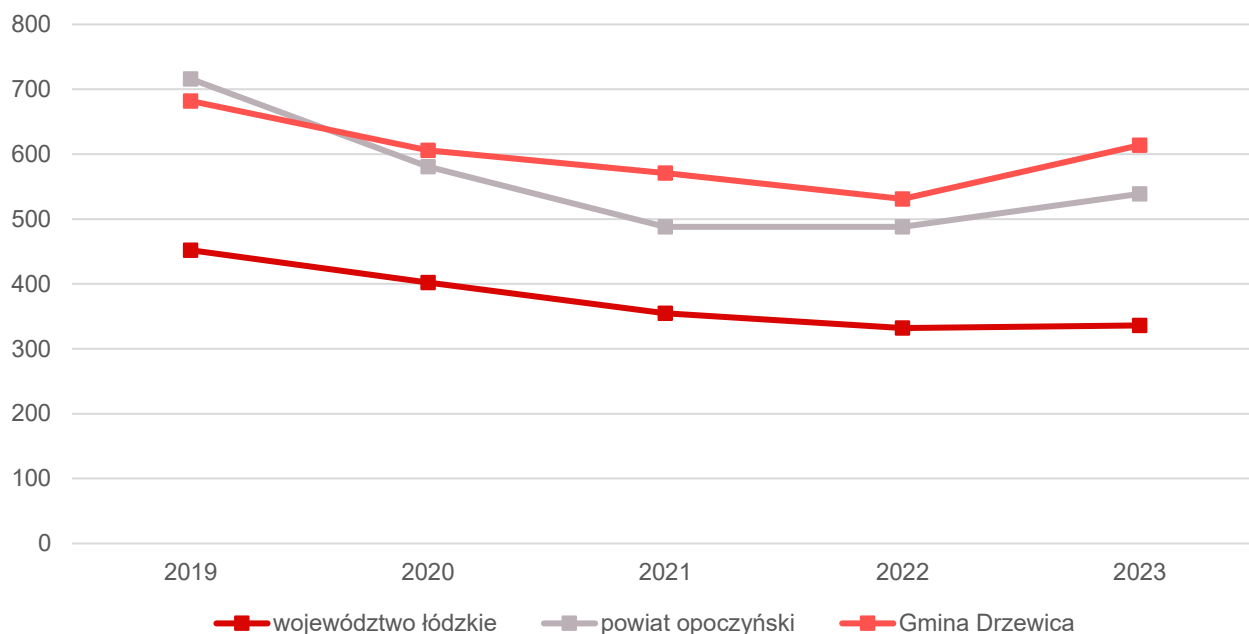
Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przysługuje przy wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych powyżej (ubóstwo nie może być wyłącznym powodem udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej) uzasadniających udzielenie pomocy społecznej:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 1010,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej",
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 823,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym na osobę w rodzinie",
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej "kryterium dochodowym rodziny".

Wykres 21. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w Gminie Drzewica na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane GUS oraz informacje źródłowe otrzymane ze sprawozdań MPiPS należy zauważyć, że w Gminie Drzewica w latach 2019-2023 nastąpił spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców z 682 osób w 2019 roku do 531 w 2022 roku. W 2023 roku odnotowano jednak nieznaczny wzrost wskaźnika do poziomu 614, co może świadczyć o okresowym zwiększeniu zapotrzebowania na wsparcie, co potwierdzają dane z 2024 roku pochodzące z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy. Pomimo ogólnego spadku, wartości te pozostają wyższe niż średnie dla powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego, co wskazuje na relatywnie większą skalę korzystania z pomocy społecznej w Gminie Drzewica.

Tabela 6. Liczba rodzin i liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB
2022	303	344
2023	182	240
2024	264	341

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań M-GOPS za lata 2022-2024

Głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Drzewica są:

- bezrobocie – w 2024 roku był to główny problem dla 107 rodzin, natomiast w 2022 roku dla 105 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba – 75 rodzin otrzymało wsparcie z tego tytułu w 2024 roku, a w 2022 roku było ich 65,

- niepełnosprawność – w 2024 roku wsparto 77 rodzin z tego tytułu, a w 2022 roku 50,
- ubóstwo – w 2024 roku 57 rodzin borykało się z tym problemem, a w 2022 roku 44,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – z tego tytułu wsparcie otrzymało 26 rodzin w 2024 roku, natomiast w 2022 roku 19.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy w latach 2022-2024

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2022	2023	2024
ubóstwo	44	46	57
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	4	3	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	19	15	26
w tym: wielodzietność	13	15	20
bezrobocie	105	81	107
niepełnosprawność	50	48	77
długotrwała lub ciężka choroba	65	52	75
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	14	13	23
w tym: rodziny niepełne	6	3	7
w tym: rodziny wielodzietne	0	5	2
przemoc domowa	0	0	1
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm	2	1	7
narkomania	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
zdarzenie losowe	1	0	3
sytuacja kryzysowa	0	0	1
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań M-GOPS.

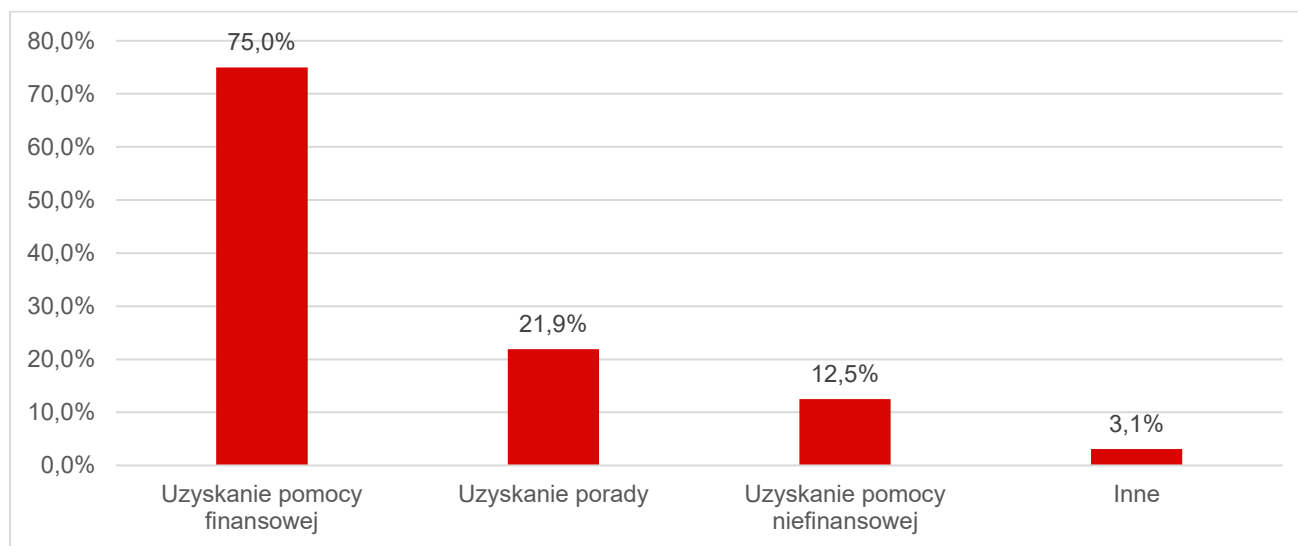
Wśród beneficjentów pomocy społecznej istotną grupę stanowią rodziny wielodzietne, które często zmagają się z problemami finansowymi, ograniczonym dostępem do opieki przedszkolnej i żłobkowej oraz trudnościami w łączeniu obowiązków zawodowych z wychowawczymi. Wsparcie tych rodzin wymaga zintegrowanego podejścia obejmującego usługi edukacyjne, zdrowotne i społeczne, które może zapewnić CUS.

W kontekście analizowanych problemów społecznych warto również zwrócić uwagę na sytuację młodzieży, która jak wskazali ankietowani, boryka się przede wszystkim z hejtem i mobbingiem rówieśniczym, spożywaniem alkoholu, niską aktywnością społeczną, brakiem miejsc spotkań i zażywaniem narkotyków. Grupa ta wymaga kompleksowego wsparcia w ramach działań profilaktycznych, wychowawczych i edukacyjnych, ukierunkowanych na wzmocnienie bezpieczeństwa, integracji oraz aktywności młodych mieszkańców Gminy.

Zdecydowana większość badanych (75%), wskazała uzyskanie pomocy finansowej jako główny powód korzystania ze wsparcia M-GOPS. Uzyskanie porady zadeklarowało 21,9% respondentów, natomiast pomoc niefinansową 12,5%. Najrzadziej wymienianą kategorią były inne formy wsparcia,

które wskazało 3,1%. Wyniki jednoznacznie pokazują, że dominującą formą pomocy udzielanej przez M-GOPS w Drzewicy jest wsparcie finansowe, a pozostałe rodzaje pomocy mają charakter uzupełniający.

Według wskazań 62,5% tych osób korzystało lub korzysta ze świadczeń rodzinnych, natomiast 31,3% z pomocy społecznej, co potwierdza znaczącą rolę wsparcia finansowego w strukturze pomocy udzielanej mieszkańcom Gminy.

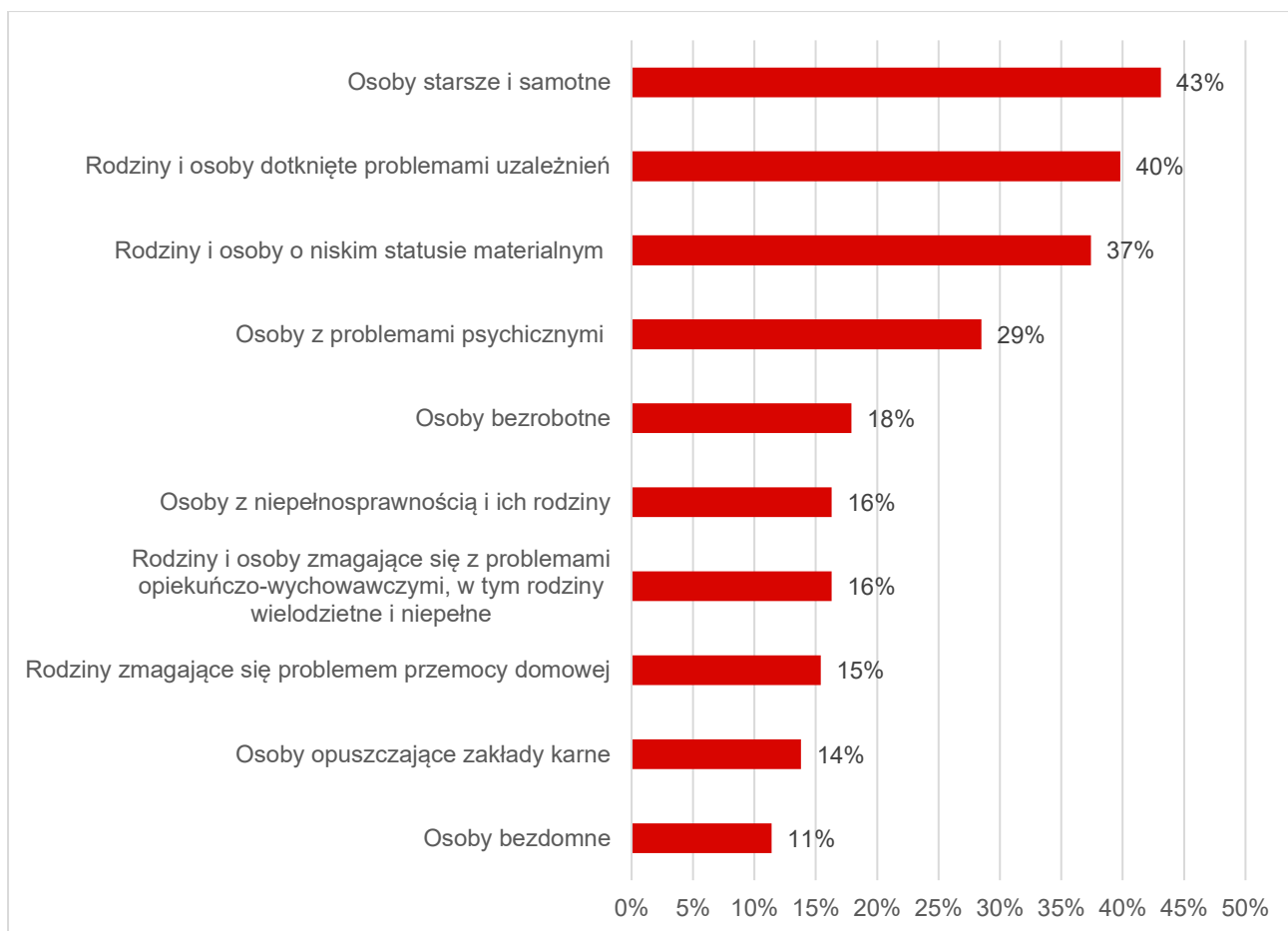

Wykres 22. Powody przyznawania pomocy przez M-GOPS w Drzewicy respondentów, którzy brali udział w badaniach ankietowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Badani poproszeni zostali o uszeregowanie problemów, które ich zdaniem najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy Drzewica. W swoich odpowiedziach zaznaczyli kolejno: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci.

Ponadto ankietowani zostali poproszeni o wskazanie grup społecznych, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. Ponad 43% badanych wskazało osoby starsze i samotne, prawie 40% rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień, a około 37% rodziny i osoby o niskim statusie społecznym.

Wykres 23. Grupy społeczne w Gminie Drzewica zagrożone wykluczeniem według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2024 roku wyniósł 43%.

Tabela 8. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2022-2024

ROK	WSKAŹNIK
2022	39%
2023	48%
2024	43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie na podstawie sprawozdań M-GOPS.

Biorąc pod uwagę powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej oraz charakterystykę grup, którym grozi wykluczenie społeczne, należy skupić działania na wsparciu osób bezrobotnych, przewlekłe chorych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin dotkniętych ubóstwem. Wskazane jest rozwijanie programów aktywizacji zawodowej i społecznej oraz zwiększanie dostępności usług opiekuńczych i profilaktycznych, szczególnie w zakresie ochrony macierzyństwa i przeciwdziałania uzależnieniom.

Istotnym problemem pozostaje także niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych. Część rodzin wymaga wsparcia w zakresie gospodarowania budżetem domowym, planowania wydatków i organizacji życia codziennego, co uzasadnia rozwój usług asystenckich i doradczych w ramach CUS.

2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

W myśl Ustawy o pomocy społecznej osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są: mieszkańiec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy (Gmina Drzewica) partycypuje w kosztach pobytu osób wymagających stałej opieki, będących pensjonariuszami Domów Pomocy Społecznej. Jeden z takich ośrodków, Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Drzewicy, znajduje się na terenie Gminy przy ul. Stawowej 21 w Drzewicy, co ułatwia utrzymanie kontaktu z rodzinami oraz zapewnia mieszkańcom wsparcie w najbliższym otoczeniu.

W latach 2022-2024 obserwuje się wyraźny wzrost kosztów ponoszonych przez Gminę Drzewica na odpłatność za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej. Wydatki te wzrosły z 227 345 zł w 2022 roku do 504 436 zł w 2024 roku, co oznacza ponad dwukrotny wzrost w ciągu trzech lat. Jednocześnie systematycznie zwiększał się miesięczny koszt utrzymania jednej osoby w DPS z 4 398 zł w 2022 roku do 6 391 zł w 2024 roku. Wraz z rosnącymi kosztami utrzymania wzrosły również wpłaty wnoszone przez osoby zobowiązane do odpłatności (z 10 746 zł do 49 473 zł), co częściowo odciąża budżet Gminy. Liczba mieszkańców Gminy Drzewica przebywających w domach pomocy społecznej w analizowanym okresie wahała się od 9 osób w 2022 roku do 15 w 2023 roku, by w 2024 roku zmniejszyć się do 12 osób.

Szczegółowe dane dotyczące kosztów i liczby osób objętych tą formą pomocy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Liczb osób w DPS oraz kwoty przeznaczone na utrzymanie

	2022	2023	2024
Odpłatność Gminy za pobyt w DPS (zł)	227 345	371 943	504 436

Miesięczny koszt utrzymania jednej osoby w DPS (zł)	4 398	5 241	6 391
Opłaty wnoszone przez osoby zobowiązane do odpłatności (zł)	10 746	29 650	49 473
Liczba osób z Gminy w DPS	9	15	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Na terenie Gminy Drzewica funkcjonuje Powiatowy Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych, zlokalizowany przy ul. Stawowej 21 w Drzewicy. Placówka przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn przewlekłe somatycznie chorych. Dom położony jest w centrum miasta, na terenie o powierzchni ponad dwóch hektarów, otoczony zielonym parkiem z alejkami, krzewami i kwiatami, co sprzyja wypoczynkowi i rehabilitacji mieszkańców. Dom dysponuje 77 miejscami w dwóch budynkach – głównym i pawilonie. Budynek główny, wyposażony w windę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, mieści pokoje mieszkalne, kaplicę, gabinet zabiegowy, jadalnię oraz pokoje dziennego pobytu. W pawilonie znajdują się jedno- i trzyosobowe pokoje, gabinet lekarski, świetlica, stołówka oraz zaplecze sanitarne. Placówka zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę, zakwaterowanie oraz trzy posiłki dziennie z możliwością wyboru zestawu dań. Mieszkańcy mają także zapewnioną odzież, środki higieniczne oraz dostęp do podstawowych produktów żywnościowych przez całą dobę. DPS oferuje szeroki zakres usług opiekuńczych, wspomagających i terapeutycznych, w tym terapię zajęciową prowadzoną w specjalnej pracowni oraz w pokojach mieszkańców. Organizowane są liczne zajęcia integracyjne, rekreacyjne i kulturalne – ogniska, wycieczki, spotkania z dziećmi i młodzieżą. W placówce działa także biblioteka oraz kaplica, w której odprawiane są nabożeństwa, umożliwiające mieszkańcom realizację potrzeb duchowych. Dom Pomocy Społecznej w Drzewicy zapewnia mieszkańcom bezpieczne i przyjazne środowisko, sprzyjające utrzymaniu aktywności, integracji społecznej oraz godnemu życiu w podeszłym wieku lub w warunkach ograniczonej sprawności.

W Gminie nie funkcjonuje jednak Centrum Integracji Społecznej, które mogłoby odgrywać istotną rolę w aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców, zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, samotnych rodziców czy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Funkcjonowanie takiej placówki umożliwiłoby stopniowy powrót uczestników na rynek pracy poprzez udział w zajęciach reintegracji zawodowej i społecznej, nabywanie nowych kompetencji oraz odbudowę motywacji i samodzielności życiowej.

Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Gminie Drzewica pozwoliłoby również na rozwinięcie oferty lokalnych usług społecznych, w tym usług opiekuńczych, gastronomicznych, porządkowych czy remontowych, które mogłyby wspierać osoby starsze i niesamodzielne, a jednocześnie stanowić formę zatrudnienia wspieranego. Takie rozwiązanie przyczyniłoby się do ograniczenia kosztów ponoszonych przez Gminę na utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej poprzez zapewnienie im wsparcia w miejscu zamieszkania.

Dlatego rekomenduje się rozważenie utworzenia Centrum Integracji Społecznej w Gminie Drzewica jako narzędzia integracji społeczno-zawodowej oraz elementu systemu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem. Placówka tego typu mogłaby stanowić ważne ogniwo między pomocą społeczną a rynkiem pracy, sprzyjając budowaniu samowystarczalności mieszkańców i wzmacnianiu lokalnej wspólnoty. Ponad 73% ankietowanych mieszkańców uznało, że utworzenie takiego Centrum mogłoby realnie przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów społecznych w Gminie.

Wskazana potrzeba utworzenia Centrum Integracji Społecznej wynika nie tylko z diagnozy lokalnych problemów społecznych, lecz także z obowiązujących kierunków polityki społecznej państwa i województwa łódzkiego, które akcentują konieczność rozwoju podmiotów zatrudnienia socjalnego. CIS może pełnić funkcję pomostu pomiędzy systemem pomocy społecznej a rynkiem pracy, umożliwiając osobom wykluczonym społecznie i zawodowe przywrócenie do aktywności. W kontekście danych diagnozy Gminy Drzewica takich jak utrzymujący się poziom bezrobocia, niska aktywność zawodowa kobiet, wzrastająca liczba osób z niepełnosprawnościami oraz rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze powołanie CIS wydaje się zasadne i potrzebne. Centrum Integracji Społecznej mogłoby prowadzić warsztaty reintegracyjne, szkolenia zawodowe oraz inicjatywy samopomocowe, które ułatwiałyby uczestnikom stopniowy powrót na otwarty rynek pracy. Dodatkowo jednostka ta mogłaby realizować usługi społeczne wspierające seniorów, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny w kryzysie, w tym usługi opiekuńcze, porządkowe czy remontowe, świadczone przez uczestników CIS w ramach zatrudnienia wspieranego. Takie podejście umożliwiłoby lepsze wykorzystanie zasobów lokalnych i stworzenie nowego segmentu gospodarki społecznej w Gminie Drzewica, przyczyniając się jednocześnie do ograniczenia kosztów pomocy społecznej oraz wzmacniania samodzielności jej beneficjentów.

2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Formami pomocy jest system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki, które są podstawą do ich przyznania. Świadczenie można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z obszaru pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.

Tabela 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Świadczenia pieniężne	197	202	207
Świadczenia niepieniężne	106	122	119

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

W roku 2024 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto ogółem 264 rodziny. Rodziny te skorzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, pomocy w załatwianiu spraw w urzędach, sądach, ustalania uprawnień do rent czy emerytur itp.

Na podstawie danych przedstawionych w powyższej tabeli można zauważyć, że w latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, z niewielką tendencją wzrostową od 197 rodzin w 2022 roku do 207 rodzin w 2024 roku. Może to świadczyć o utrzymującym się zapotrzebowaniu na pomoc finansową, wynikającym z rosnących kosztów utrzymania i trudności ekonomicznych części gospodarstw domowych.

W przypadku świadczeń niepieniężnych, takich jak usługi opiekuńcze, posiłki, schronienie czy praca socjalna, widoczny jest nieznaczny spadek liczby rodzin korzystających z tej formy wsparcia: z 122 rodzin w 2023 roku do 119 w 2024 roku, po wcześniejszym wzroście w stosunku do roku 2022 (106 rodzin). Oznacza to, że choć skala pomocy rzeczowej i usługowej pozostaje istotna, to jej zakres jest bardziej zmienny i zależny od aktualnych potrzeb poszczególnych grup odbiorców. Dane te wskazują, że w Gminie utrzymuje się stabilny poziom korzystania z pomocy społecznej, a wsparcie pieniężne pozostaje dominującą formą pomocy.

W ramach realizacji zadania własnego gminy w zakresie pomocy społecznej realizowana jest wypłata świadczeń pieniężnych dla osób i rodzin, których dochody nie przekraczają kryterium (1010,00 zł – osoby samotnie gospodarujące, 823,00 zł osoby w rodzinie), wymienionego w Ustawie o pomocy społecznej. Zasiłki celowe i okresowe przyznawane są natomiast na zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych np.: zakup leków, żywności, opału, odzieży itp. W 2024 roku w Gminie Drzewica na zasiłki celowe przeznaczono 67 622 zł, obejmując wsparciem 146 osób (145 rodzin). Na zasiłki okresowe wydano 46 078 zł, z których skorzystały 34 osoby (34 rodziny). Z kolei na zasiłki stałe przeznaczono 268 158 zł, a pomoc w tej formie otrzymało 28 osób (28 rodzin).

Poniższa tabela przedstawia liczbę beneficjentów, którym przyznano poszczególne świadczenia w latach 2022-2024.

Tabela 11. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2022-2024

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób		
	2022	2023	2024
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	27	24	28
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	37	27	34
W TYM PRYZNANE Z POWODU:			
DŁUGOTRWALEJ CHOROBY	0	1	0
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	2	3	6
BEZROBOCIA	35	23	30
SCHRONIENIE	4	3	3
SPRAWIENIE POGRZEBU	0	0	0
POSIŁEK	107	104	117
W TYM DLA: DZIECI	107	102	117
ZASIŁKI CELOWE OGÓŁEM	133	71	146

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z art. 45 ust. 1 - 4 Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. W 2024 roku praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego. W 2024 roku M-GOPS w Drzewicy objął tym rodzajem wsparcia 28 rodzin.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy realizuje także zadania wynikające z Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Osobie otrzymującej zasiłek rodzinny mogą przysługiwać również następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,

- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Strukturę świadczeń rodzinnych w perspektywie ostatnich 3 lat przedstawia tabela poniżej, w której umieszczone zostały informacje o ilości przyznanych świadczeń oraz kwoty poniesionych wydatków.

Tabela 12. Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

Rodzaj świadczenia	2022		2023		2024	
	liczba rodzin	Kwota (zł)	liczba rodzin	Kwota (zł)	liczba rodzin	Kwota (zł)
niepieniężne	106	–	122	–	119	–
pieniężne	197	276 872,72	202	283 273,73	207	360 023,62
zasiłek rodzinny	290	839 782,40	248	696 222,07	179	511 181,25
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	21	20 254,28	23	21 222,60	30	14 707,85
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	29	90 254,28	21	41 660,00	12	33 449,95
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	29	50 365,99	23	41 129,67	18	25 183,44
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	37	37 122,68	35	35 022,48	31	28 540,48
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	442	41 857,99	300	35 190,23	313	26 364,61
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	120	109 125,57	109	94 953,89	101	76 819,86
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	155	73 049,18	153	69 291,33	151	58 338,02
świadczenie wychowawcze	1098	4 472 697,00	3	5 500,00	1	1 000,00
świadczenie pielęgnacyjne	46	1 144 999,30	55	1 412 879,34	62	2 121 240,00
zasiłek pielęgnacyjny	362	705 580,96	298	713 997,80	302	719 826,40

specjalny zasiłek opiekuńczy	24	130 076,10	17	95 087,00	9	53 280,00
zasiłek dla opiekuna	0	0,00	0	0,00	0	0,00
dodatki mieszkaniowe	24	29 160	17	36 644	17	31 240,00
Liczba wydanych decyzji administracyjnych przyznających świadczenia	583	–	559	–	508	–
Liczba decyzji odmownych	133	–	151	–	133	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Drzewicy

Świadczenia rodzinne finansowane są w całości z budżetu państwa i stanowią one znaczące wsparcie dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy. W przypadkach przekroczenia kryterium dochodowego świadczenia rodzinne wypłacane są według tzw. zasady „złotówka za złotówkę” tj. w wysokości pomniejszonej o kwotę, o jaką dochód rodziny przekroczył aktualnie obowiązującą kwotę uprawniającą do zasiłku, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie.

W latach 2022-2024 obserwuje się stabilny poziom liczby rodzin korzystających z pomocy finansowej, przy równoczesnym wzroście łącznej kwoty wypłacanych świadczeń pieniężnych z 276 872,72 zł w 2022 roku do 360 023,62 zł w 2024 roku. Oznacza to wzrost o blisko 30%, co może wynikać z rosnących kosztów życia oraz zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie finansowe. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych utrzymywała się na względnie stałym poziomie w granicach 106-122 rodzin rocznie.

W strukturze świadczeń rodzinnych największy udział miały zasiłki rodzinne. Ich łączna kwota w 2024 roku wyniosła 511 181,25 zł, choć liczba rodzin uprawnionych do ich otrzymywania systematycznie malała (z 29- w 2022 roku do 179 w 2024 roku). Utrzymuje się również zapotrzebowanie na dodatki związane z wychowywaniem dzieci, w tym z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, wychowania w rodzinach wielodzietnych oraz podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania. Jednocześnie zauważalna jest lekka tendencja spadkowa zarówno w liczbie wypłacanych świadczeń, jak i w ich łącznej wartości, co może wynikać ze zmian demograficznych oraz spadku liczby dzieci w wieku szkolnym na terenie Gminy Drzewica.

Na szczególną uwagę zasługują świadczenia opiekuńcze, wśród których najwyższe kwoty wypłat odnotowano w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego. Wzrosło ono z 1 144 999,30 zł w 2022 roku do 2 121 240,00 zł w 2024 roku, przy jednoczesnym wzroście liczby rodzin pobierających to świadczenie z 46 do 62. W tym samym czasie zasiłek pielęgnacyjny utrzymywał się na stabilnym poziomie (ok. 300 świadczeniobiorców rocznie), natomiast specjalny zasiłek opiekuńczy wykazywał tendencję spadkową z 24 do 9 rodzin.

Świadczenie wychowawcze, znane jako program „Rodzina 500+” (od 2024 roku „800+”), stanowi formę wsparcia finansowego rodzin, mającą na celu pokrycie części kosztów wychowania i utrzymania dziecka. Od stycznia 2022 roku realizacją programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), co spowodowało, że świadczenie to jest wypłacane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy tylko w ramach koordynacji świadczeń z lat ubiegłych. Od 1 stycznia 2024 roku wysokość świadczenia wynosi 800 zł miesięcznie na każde dziecko, a środki na jego realizację pochodzą w całości z budżetu państwa.

Na terenie Gminy funkcjonują również inne formy pomocy, takie jak jednorazowe świadczenie „Za życiem”, program „Dobry Start”, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, stypendia szkolne oraz zasiłki szkolne. Ponadto mieszkańcy mogą korzystać z Karty Dużej Rodziny, wspierającej rodziny wielodzietne poprzez system ulg i zniżek.

Rekomenduje się, aby w kolejnych latach łączyć wsparcie finansowe z działaniami o charakterze społecznym i aktywizującym, które budują lokalny kapitał społeczny i wzmacniają samodzielność rodzin. W dłuższej perspektywie przyczyni się to do rozwoju grup samopomocowych, zwiększenia aktywności mieszkańców oraz odciążenia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (CUS) w realizacji zadań z zakresu pomocy rodzinie.

Z badań ankietowych wynika, że z usług Centrum Usług Społecznych planuje korzystać około 75% ankietowanych mieszkańców Gminy Drzewica. Największym zainteresowaniem cieszą się usługi z zakresu animacji społeczności lokalnej, badań profilaktycznych oraz pomocy psychologicznej i prawnej dla mieszkańców. Wysoko oceniono również znaczenie działań aktywizujących zawodowo oraz usług fizjoterapii, szczególnie ważnych dla osób starszych i z ograniczoną sprawnością. Wyniki te potwierdzają potrzebę rozwijania szerokiej i zróżnicowanej oferty CUS, dostosowanej do potrzeb różnych grup mieszkańców.

2.5 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dokonując analizy problemu uzależnień i przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze - ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo – skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, finansowa, cyberprzemoc). Gmina Drzewica realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Adresatami programów są osoby z problemem alkoholowym, narkotykowym i ich rodziny. Celem programów jest uświadomienie mieszkańcom skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, pomoc

rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Programy te są dokumentami stanowiącymi podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy Drzewica i stanowią katalog przedsięwzięć będących zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych, wynikających z art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z ich treścią zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu, poprzez działalność wychowawczą i informacyjną,
- ograniczanie dostępności do alkoholu,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Drzewica jest: „Ograniczanie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, które wynikają z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, spożywania narkotyków oraz podejmowania innych zachowań ryzykownych

przez dzieci i młodzież.” Celem strategicznym Programu jest natomiast: „zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu.”.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673.) przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W celu usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie Rada Miejska w Drzewicy uchwałą Nr XXXIII/246/2021 z dnia 27 maja 2021 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2021-2025.

W Gminie Drzewica funkcjonuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest to zespół osób, specjalistów z różnych dziedzin, delegowanych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy. Zespół stanowią przedstawiciele służb gminnych, instytucji i organizacji działających w obszarze wsparcia społecznego. Działania Zespołu zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu w wypracowaniu procedur oraz standardów.

W 2024 roku Zespół Interdyscyplinarny w Drzewicy zorganizował 6 posiedzeń oraz 29 spotkań Grup Roboczych. Do przewodniczącego zespołu wpłynęło 21 nowych procedur „Niebieskiej Karty”, co oznacza wzrost w porównaniu z 2022 rokiem (12 procedur), ale spadek w porównaniu z 2023 rokiem (22 procedury). Działania pomocowe prowadzono wobec 28 rodzin objętych procedurą. W 2024 roku zakończono 20 procedur „Niebieskiej Karty”, głównie z powodu ustania przemocy w rodzinie.

Tabela 13. Działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2022-2024

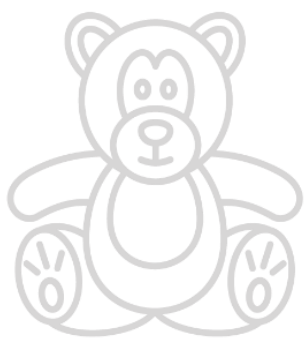
	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń ZI	4	4	6
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	28	45	29
Liczba założonych Niebieskich Kart	12	22	21
Prowadzone działania w rodzinie - liczba rodzin	29	17	28
Zakończenie procedury NK	17	16	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Drzewicy

Wszystkie z ww. programów zawierają zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia działań w zakresie profilaktyki alkoholowej z innymi, przeciwdziałającymi przemocy i uzależnieniom od substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP, uzależnieniom behawioralnym. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy uzależnień oraz inicjatyw kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, rozpoznawanie psychomanipulacji).

We wszystkich rodzajach uzależnień mamy do czynienia z utratą kontroli nad sytuacją, a w następstwie frustracją i agresją. Właśnie dlatego występowanie przemocy w rodzinie jest często elementem współistniejącym ze zjawiskiem uzależnień, oba obszary problemowe przenikają się wzajemnie. Z tego powodu zaleca się stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia, opartego o jeden wspólny program profilaktyczny.

2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie Gminy Drzewica zatrudniony jest 1 asystent. Rodziny objęte wsparciem wymagały pomocy w następujących obszarach:

- niewystarczających umiejętności w pokonywaniu trudności opiekuńczo - wychowawczych,
- nieumiejętności organizacji życia rodziny, w tym planowania czasu wolnego,
- trudności z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- pomocy w sprawach urzędowych, w tym pomoc związana z procedurą uzyskania mieszkania socjalnego,
- pomocy w zakresie możliwości uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych i zatrudnienia.

W 2024 roku wsparciem asystenta rodziny było objętych 16 rodzin , w których wychowywało się 31 dzieci. Szczegółowo obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 14. Liczba asystentów rodziny oraz liczba osób korzystających ze wsparcia w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny w Gminie	1	1	1
Liczba rodzin, które skorzystały z usług asystenta rodziny	13	14	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Drzewicy

Kolejną formą wsparcia jest rodzinna piecza zastępcza. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, jako okresowa forma opieki nad dzieckiem. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspokaja potrzeby zarówno w sferze materialno-bytowej jak i emocjonalnej. Angażuje się w proces kształcenia, pogłębia zainteresowania, organizuje wypoczynek wakacyjny. Wypełnia obowiązki rodzicielskie wobec dziecka, dla którego tworzy rodzinę zastępczą. Rodzice zastępczy w swoich działaniach współpracują z rodziną biologiczną, która bierze udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci (np. przy wyborze szkoły, zawodu, wykonywaniu poważnych zabiegów medycznych).

Na terenie Gminy Drzewica nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza. Opieka nad dziećmi pozbawionymi właściwej opieki rodzicielskiej realizowana jest wyłącznie w formie rodzin zastępczych. W latach 2022-2024 ich liczba utrzymywała się na stałym poziomie pięciu rodzin.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w tym czasie nieznacznie spadała z ośmiu w 2022 i 2023 roku do siedmiu w roku 2024. Dane te mogą świadczyć o stabilizacji systemu rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie, przy jednoczesnym ograniczonym napływie nowych dzieci do systemu.

Tabela 15. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin zastępczych	5	5	5
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	8	8	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Drzewicy

Rekomenduje się dalszy rozwój działań ukierunkowanych na kompleksowe wsparcie asystenta rodziny, który odgrywa kluczową rolę w pracy z rodzinami zagrożonymi rozpadem oraz w przygotowaniu ich do ponownego przejęcia opieki nad dziećmi. Należy również kontynuować działania promujące ideę rodzin zastępczych, tak aby w przypadku wystąpienia potrzeby zapewnienia opieki dzieciom pozbawionym środowiska rodzinnego możliwe było szybkie i adekwatne reagowanie w ramach lokalnych zasobów Gminy.

2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI

Osoby z niepełnosprawnościami to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia codzienne życie, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Choroba i niepełnosprawność natomiast prowadzą do pogorszenia sytuacji materialnej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacja, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej.

Problemami osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Drzewica zajmują się:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

Obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został poddany ocenie mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym. Respondenci wskazali, że głównymi trudnościami dla osób z niepełnosprawnościami są:

- brak ofert pracy (56,9% ankietowanych),
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (47,2% ankietowanych),
- długi czas oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne (43,9% ankietowanych),

- brak mobilności/trudności z przemieszczaniem się (39,8% ankietowanych),
- bariery architektoniczne (32,5% ankietowanych),
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (20,3% ankietowanych).

Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Ważne jest także zapewnienie usług rehabilitacyjnych na odpowiednim poziomie. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych.

Rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami i długotrwale chorych wymaga rozszerzenia sieci usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych. Kluczowe jest także wsparcie opiekunów rodzinnych, m.in. poprzez wprowadzenie usług opieki wytchnieniowej oraz mobilnych form pomocy.

Polityka wobec osób starszych w Gminie Drzewica koncentruje się na poprawie jakości życia seniorów poprzez realizację działań z zakresu opieki społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej i kulturalnej. Obejmuje ona m.in. wsparcie w zakresie organizacji czasu wolnego, pomocy obłożnie chorym, kształtowania warunków mieszkaniowych oraz aktywizacji społecznej i integracji międzypokoleniowej.

Na terenie Gminy Drzewica funkcjonuje Dzienny Dom „Senior+”, działający od 2 stycznia 2019 roku. Placówka powstała w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” i kontynuuje działalność w jego edycji na lata 2021-2025. Oferuje 25 miejsc dla osób w wieku 60+, zapewniając całodzienną opiekę, ciepły posiłek oraz dowóz uczestników. W ramach swojej działalności Dom prowadzi szeroką ofertę zajęć aktywizujących, edukacyjnych i terapeutycznych, w tym terapię teatralno-recytatorską, zajęcia kulinarne, arteterapię, muzykoterapię oraz rehabilitację usprawniającą.

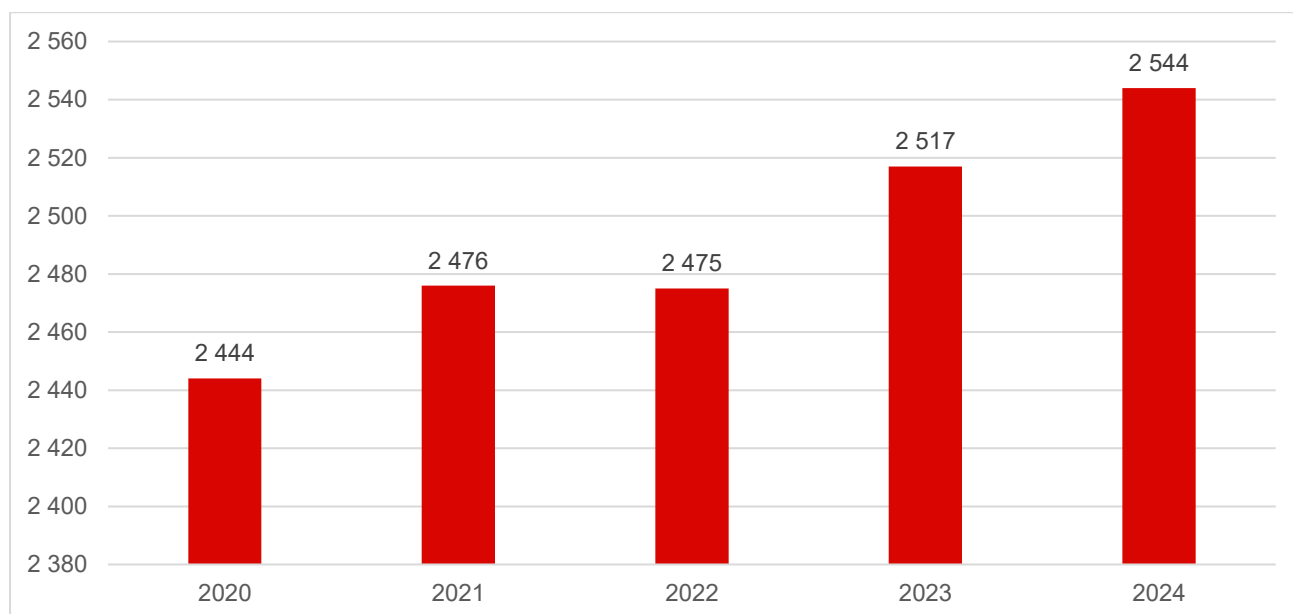
W poprzednich latach w Gminie działał również Klub Seniora oferujący 20 miejsc, który skupiał się na motywowaniu seniorów do wspólnego spędzania czasu, rozwijania zainteresowań i uczestnictwa w życiu społecznym poprzez warsztaty i zajęcia integracyjne. Obecnie jego działalność nie jest kontynuowana, jednak doświadczenia zdobyte w ramach jego funkcjonowania potwierdzają potrzebę istnienia tego typu miejsc aktywizacji społecznej.

Gmina Drzewica angażuje się także w realizację programów wspierających aktywność fizyczną i integrację osób starszych. Przykładem są inicjatywy takie jak „Łączy nas ruch. Integracyjne spotkania z tańcem, zabawą i speed-ballem”, promująca zdrowy styl życia i integrację międzypokoleniową poprzez warsztaty taneczne, zajęcia z nordic walking i speed-balla, oraz program „Łódzkie dla Aktywnych Seniorów”, którego celem była aktywizacja ruchowa i społeczna osób starszych.

Pomimo podejmowanych działań, ze względu na systematyczne starzenie się społeczeństwa oraz rosnące potrzeby seniorów w zakresie zdrowia, aktywizacji i integracji społecznej, rekomenduje się

kontynuację i rozwój inicjatyw skierowanych do tej grupy mieszkańców. W szczególności warto rozważyć reaktywację Klubu Seniora, rozwój działań międzypokoleniowych oraz wprowadzenie rozwiązań ułatwiających seniorom dostęp do usług i aktywności, takich jak Ogólnopolska Karta Seniora lub Gminna Karta Seniora.

Jak widać na poniższym wykresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Stanowi to przesłankę do zintensyfikowania działań o charakterze opiekuńczym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz rozwój usług przeznaczonych dla osób w starszym wieku. Jest to również swoista zapowiedź rozwoju rynku usług skierowanych do seniorów w obszarze integracji społecznej. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: samotność i izolacja, problemy zdrowotne, brak mobilności i trudności w przemieszczaniu się, niewystarczający zakres usług opiekuńczych oraz trudności w dostępie do usług rehabilitacyjnych.

Wykres 24. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Drzewica w latach 2022-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa i rosnącą konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów zarówno w aspekcie finansowym i zdrowotnym, jaki i społecznym, rekomenduje się rozwój działań mających na celu społeczną integrację międzypokoleniową. Konieczne staje się dla Gminy tworzenie rozwiązań systemowych służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych, pobudzaniu ich samodzielności w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej oraz wsparciu niesamodzielnym osób starszych i osób sprawujących nad nimi opiekę. Wskazane jest również propagowanie idei wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej, tworzenie postaw altruistycznych.

W perspektywie kolejnych lat kluczowe znaczenie dla polityki społecznej Gminy Drzewica będzie miało racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej i edukacyjnej. Zmiany demograficzne, w tym spadek liczby dzieci i młodzieży oraz wzrost liczby osób starszych, będą prowadzić do konieczności przekształcania części obiektów użyteczności publicznej w nowe formy

wsparcia, odpowiadające aktualnym potrzebom mieszkańców. Wykorzystanie budynków Gminy na nowe inwestycje społeczne zostało wskazane w ankiecie jako jedno z głównych działań, które powinien podjąć samorząd. W szczególności możliwy jest rozwój infrastruktury opiekuńczej i mieszkaniowej o charakterze społecznym, takiej jak centra opieki dziennej, domy środowiskowe, mieszkania wspomagane lub chronione, a także lokalne centra aktywności międzypokoleniowej. Takie działania pozwolą nie tylko lepiej odpowiadać na potrzeby osób starszych i niesamodzielnych, lecz także utrzymać społeczne znaczenie obiektów, które w przyszłości mogą wymagać zmiany dotychczasowej funkcji.

Rozwój tego typu form wsparcia stanowi ważny element długofalowej polityki społecznej Gminy, sprzyjający integracji pokoleń, racjonalnemu wykorzystaniu zasobów oraz wzmocnieniu lokalnej wspólnoty.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych pozwoliły również określić katalog usług, które mieszkańcy uznali za niezbędne do wdrożenia w ramach działania Centrum Usług Społecznych w Drzewicy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazły się: pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców Gminy, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, punkt terapeutyczny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, usługi fizjoterapeutyczne, a także taksówka społeczna (door to door). Istotnym obszarem wskazywanym przez respondentów była również aktywizacja zawodowa, obejmująca doradztwo zawodowe oraz kursy podnoszące kwalifikacje. Zgłoszone potrzeby potwierdzają konieczność rozwijania kompleksowych, lokalnych usług społecznych, odpowiadających na zróżnicowane oczekiwania mieszkańców.

3. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE LICZBY LUDNOŚCI

Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje odzwierciedlenie w Prognozie opracowanej na podstawie danych GUS na poziomie Gminy Drzewica. Według Prognozy, liczba mieszkańców Gminy spadnie. Tabela poniżej przedstawia jak według prognoz ludności do 2035 roku poszczególne kategorie wiekowe będą ulegać zmianie. Ogólna liczba ludności w Gminie spadnie o 11,3%, zmiany będą również w poszczególnych grupach wiekowych:

- wiek 0-14 – spadek o 349 osób, czyli o 27,3%,
- wiek 15-64 – spadek o 699 osób, czyli o 11,8%,
- wiek 65+ – spadek o 13 osób, czyli o 0,5%,
- wiek 80+ – wzrost o 162 osób, czyli o 30,5%.

Tabela 16. Prognoza ludności dla Gminy Drzewica

Wiek	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Ogółem	9 417	9 310	9 211	9 099	8 979	8 851	8 730	8 608	8 474	8 356
0-14	1 280	1 243	1 224	1 191	1 150	1 118	1 067	1 027	979	931
15-64	5 907	5 846	5 752	5 678	5 601	5 509	5 439	5 352	5 279	5 208
65+	2 230	2 221	2 235	2 230	2 228	2 224	2 224	2 229	2 216	2 217
80+	532	560	587	623	629	652	678	693	684	694

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS - Prognozy ludności gmin na lata 2023-2060

Systematycznie zbierane informacje i dane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Analizując tabele i wykresy zamieszczone w części diagnostycznej *Planu* można przyjąć, że – niezależnie od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych utrzymuje się stała grupa beneficjentów systemu wsparcia, wymagająca stałej interwencji socjalnej. Rozwój gospodarczy oraz podnoszenie się jakości życia w Gminie, nie zawsze są zbieżne z tempem włączenia osób wykluczonych w życie społeczne.

Podsumowując informacje zawarte części prognostycznej *Planu* możemy przyjąć, w perspektywie czasowej przyjmowanego Planu, że:

- zwiększy się udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy,
- dużą grupę osób wymagających wsparcia będą stanowiły osoby z niepełnosprawnościami,

- poza uzależnieniem od alkoholu i narkotyków pojawiać się będą nowe formy uzależnień,
- w kontekście rozwoju rynku pracy kluczowym będzie zwiększenia aktywności zawodowej, zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami, kobiet oraz osób długotrwale bezrobotnych,
- wzrośnie zapotrzebowanie na wsparcie psychologiczne i terapeutyczne, szczególnie wśród młodzieży i osób starszych,
- zwiększy się potrzeba rozwoju usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz usług transportowych typu door-to-door,
- nasili się potrzeba animacji społeczności lokalnej i rozwijania inicjatyw integrujących mieszkańców,
- pogłębi się problem niskiej aktywności społecznej i braku zaangażowania obywatelskiego,
- konieczny będzie rozwój oferty wsparcia i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym przeciwdziałających przemocy rówieśniczej, uzależnieniom i wykluczeniu cyfrowemu.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną Gminy Drzewica oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej gminy. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Gminy.

S - MOCNE STRONY	W - SŁABE STRONY
• realizacja lokalnych programów zdrowotnych i profilaktycznych, m.in. w zakresie dożywiania dzieci, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny, • dobra współpraca instytucji działających na rzecz rodziny, w tym funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • wysoki poziom wiedzy i kwalifikacji pracowników instytucji pomocy społecznej, • wysokie kompetencje i doświadczenie kadry pomocy społecznej, systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych, • funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci, • sprawnie działające instytucje w obszarze pomocy społecznej, w tym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, • aktywne wspieranie rodzin poprzez pracę asystentów rodziny, • działalność organizacji pozarządowych i ich udział w realizacji zadań społecznych, • wysoki poziom współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi,	• niewystarczająca liczba usług społecznych dostępnych na poziomie lokalnym, • wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz niska aktywność zawodowa części mieszkańców, • utrzymujące się zjawisko ubóstwa i trudna sytuacja materialna części rodzin, • niewystarczająco rozwinięta polityka senioralna, • ograniczona liczba działań międzysektorowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin, • niewystarczające zaangażowanie w zakresie organizacji grup samopomocowych i wsparcia środowiskowego, • ograniczona oferta różnorodnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, • niewystarczający dostęp do opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych i specjalistycznych usług opiekuńczych, • brak rodzin wspierających oraz niewielka liczba rodzin zastępczych, • ograniczona liczba miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi (żłobki, kluby dziecięce),

- dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna i sportowo-rekreacyjna, w tym nowoczesne szkoły, sale sportowe, boiska i place zabaw,
- skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych i krajowych,
- korzystne położenie geograficzne i przyrodnicze Gminy, sprzyjające rozwojowi turystyki, rekreacji oraz promocji ekologicznej,
- występowanie korzystnych warunków do produkcji rolnej, umożliwiających rozwój lokalnego rolnictwa i przetwórstwa żywności.

- niska aktywność społeczna części mieszkańców oraz ograniczone zainteresowanie działaniami obywatelskimi,
- niewystarczająca dostępność transportu publicznego, szczególnie dla osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- niewystarczające wsparcie psychologiczne i terapeutyczne w środowisku lokalnym.

O - SZANSE

- dalsze pozyskiwanie dofinansowania ze środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027,
- fundusze krajowe,
- dalsza współpraca z NGO, powiatowymi JST,
- zaangażowanie lokalnych inwestorów, przedsiębiorców,
- promowanie ekonomii społecznej,
- promowanie turystycznych walorów Gminy,
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- rozwój międzysektorowej polityki społecznej,
- korzystne zmiany społeczne - wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych,
- rosnąca świadomość społeczna w zakresie zdrowia psychicznego i potrzeby profilaktyki,
- rozwój technologii cyfrowych sprzyjających dostępności usług publicznych (np. e-usługi, komunikacja online),
- wzrost znaczenia współpracy międzysamorządowej i partnerstw lokalnych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych,
- rozwój programów krajowych i unijnych ukierunkowanych na wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i rodzin,
- zwiększające się zainteresowanie społeczną odpowiedzialnością biznesu (CSR) i wolontariatem pracowniczym.

T - ZAGROŻENIA

- niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju,
- nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym,
- częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego,
- starzenie się społeczeństwa,
- migracja ludności w wieku produkcyjnym,
- nieznane dotychczas problemy społeczne np. cyberprzemoc, cyberuzależnienia, uzależnienia behawioralne,
- ograniczone finansowanie z programów rządowych i funduszy zewnętrznych,
- rosnące koszty utrzymania i inflacja wpływająca na sytuację dochodową mieszkańców,
- pogłębianie się nierówności społecznych pomiędzy dużymi miastami a obszarami wiejskimi,
- spadek zaufania społecznego i niska aktywność obywatelska,
- malejąca liczba osób zainteresowanych pracą w sektorze usług społecznych,
- rosnące obciążenie administracyjne jednostek samorządu terytorialnego,
- zmiany klimatyczne i ich wpływ na zdrowie oraz jakość życia mieszkańców (np. upały, susze, zanieczyszczenie powietrza).

Spis tabel

Tabela 1. Liczba lokali mieszkalnych w Gminie Drzewica w latach 2020-2024	18
Tabela 2. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem w latach 2020-2024	19
Tabela 3. Organizacja szkół podstawowych w 2024 roku	20
Tabela 4. Infrastruktura i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Drzewica w 2024 roku.....	21
Tabela 5. Liczba osób zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Drzewicy w latach 2020-2024	34
Tabela 6. Liczba rodzin i liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024	36
Tabela 7. Powody przyznania pomocy w latach 2022-2024	37
Tabela 8. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2022-2024	39
Tabela 9. Liczb osób w DPS oraz kwoty przeznaczone na utrzymanie	40
Tabela 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024	43
Tabela 11. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2022-2024	44
Tabela 12. Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024	45
Tabela 13. Działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2022-2024	49
Tabela 14. Liczba asystentów rodziny oraz liczba osób korzystających ze wsparcia w latach 2022-2024	51
Tabela 15. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2022-2024	52
Tabela 16. Prognoza ludności dla Gminy Drzewica	56

Spis wykresów

Wykres 1. Podział respondentów ze względu na płeć	6
Wykres 2. Podział respondentów ze względu na wiek	6
Wykres 3. Podział respondentów ze względu na wykształcenie.....	7
Wykres 4. Podział respondentów ze względu na sytuację zawodową.....	7
Wykres 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Drzewica w latach 2022-2024 (%).....	11
Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2020-2024 (%)	12
Wykres 7. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2020-2024 w Gminie Drzewica	13
Wykres 8. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024 w Gminie Drzewica.....	13
Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Drzewica w latach 2020-2024	15
Wykres 10. Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2020-2024	17
Wykres 11. Dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych według ankietowanych	18
Wykres 12. Szkolnictwo podstawowe na terenie według ankietowanych	23
Wykres 13. Edukacja przedszkolna na terenie Gminy Drzewica	23
Wykres 14. Dostęp do podstawowej opieki medycznej według ankietowanych.....	25
Wykres 15. Poziom poczucia bezpieczeństwa w Gminie Drzewica według ankietowanych	27
Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Drzewica na tle powiatu i województwa	29

Wykres 17. Współpraca Gminy Drzewica z organizacjami pozarządowymi	30
Wykres 18. Aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców.....	30
Wykres 19. Dostępność do kultury i rozrywki dla wszystkich grup wiekowych	31
Wykres 20. Dostępność do sportu i rekreacji dla wszystkich grup wiekowych.....	32
Wykres 21. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w Gminie Drzewica na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	36
Wykres 22. Powody przyznawania pomocy przez M-GOPS w Drzewicy respondentów, którzy brali udział w badaniach ankietowych.....	38
Wykres 23. Grupy społeczne w Gminie Drzewica zagrożone wykluczeniem według ankietowanych	39
Wykres 24. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Drzewica w latach 2022-2023	54

MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W DRZEWICY

**UL. STANISŁAWA STASZICA 22,
26-340 Drzewica**

Kontakt:

tel/fax: +48 48 375 66 31; +48 48 375 73 53,

e-mail:

mgops@drzewica.pl

WE WSPÓŁPRACY Z:

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

ul. Grochowska 35, 60-277 Poznań

e-mail: jst@wanir.edu.pl

www.wanir.edu.pl

Formularz konsultacji społecznych

Nazwa organizacji/dane osoby

Adres:

Imię i nazwisko osoby do kontaktu:

Telefon:

I. Propozycje i uwagi do projektu Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica.

Lp.	Obecny zapis w projekcie Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica	Uwagi do obecnego zapisu, nowe brzmienie zapisu lub propozycje dodatkowych zapisów	Uzasadnienie zmian
1.			
2.			
3.			

II. Opinia o projekcie Diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Drzewica wraz z krótkim uzasadnieniem:

- a) pozytywna:
 - b) trudno powiedzieć;
 - c) negatywna
- proszę podkreślić wybraną odpowiedź.